

Lars-Petter Moss

"Idretten definerer meg ganske mye, så jeg vet ikke helt hva jeg hadde vært uten egentlig"

Idrettsidentitet som et ambivalent fenomen

Masteroppgave i idrettsvitenskap

Seksjon for kroppsøving og pedagogikk
Norges idrettshøgskole, 2015

Sammendrag

Denne studien er en del av min mastergrad gjennomført ved Seksjonen for kroppsøving og pedagogikk, Norges Idrettshøgskole. Studien har til hensikt å belyse identitetsutvikling hos ungdom. Fokuset er spesielt rettet mot hvordan ungdom identifiserer seg med rollen som idrettsutøver, og hvordan idrettsskader kan være en del av denne prosessen. Studien er innenfor en kvalitativ forskningstradisjon, og et konstruktivistisk paradigme. Kunnskapen som produseres blir derfor sett på som kontekstbundet og avhengig av relasjonen mellom forsker og deltagere. Litteratur om identitetsutvikling og begrepet «idrettsidentitet» (athletic identity) danner det teoretiske rammeverket.

Studien baserer seg på ti semi-strukturerte intervjuer. Utvalget består av fem kvinnelige deltagere med alvorlige idrettsskader. Hver deltager har blitt intervjuet to ganger. Deltagerne går på to ulike videregående skoler, og de har alle operert fremre korsbånd i kneet.

Resultatene i studien tyder på at idrett er viktig for deltagernes identitetsutvikling. De valgte tidlig i livet å bruke mye av sin tid på idrett, og de beskriver at idrett er en sentral del av deres liv. Deltagerne uttrykker at de ikke ser for seg noen fullverdige alternativer til sin idrettsdeltakelse. Jeg diskuterer om dette kan være et uttrykk for en «lukket identitet» (foreclosure), hvor deltagere ikke har gjennomgått en utforskning av alternative identiteter.

Forskning viser at kun halvparten av utøvere som må operere avrevet fremre korsbånd returnerer til samme idrettsnivå etter operasjon (Thing, 2004; Thing, 2006). Selv om idrettsskadene ser ut til å være emosjonelt utfordrende i rehabiliteringsfasen, er deltagere i studien positivt innstilt og ser frem til å returnere til idretten. Resultatene indikerer at deltagere ikke ser på idrettsskadene som en reell trussel mot idrettsrollen og sin egen identitet. Idrettsidentitet ser ut til å være en robust konstruksjon. Identifisering med idrettsrollen ser ut til å skape en trygg ramme og en ontologisk sikkerhet i ungdoms identitetsutvikling.

En sterk idrettsidentitet er forbundet med en rekke fordeler for individet. Samtidig indikerer dataene at en sterk og relativt eksklusiv idrettsidentitet kan ha både positive og negative følger for ungdoms utvikling. Studien konkluderer med at idrettsidentitet derfor kan betraktes som et ambivalent fenomen.

Innhold

Sammendrag.....	3
Innhold	4
Forord.....	6
Innledning	7
1. Teori	10
1.1 Identitet – hvem er jeg?	10
1.2 Erik Erikson og psykososial utvikling	12
1.3 James Marcia og identitetsstatuser	14
1.4 Idrettsidentitet (athletic identity).....	17
1.5 Idrettsskader.....	21
2. Metode.....	23
2.1 Vitenskapsteoretisk ramme – en narrativ tilnærming.....	23
2.1.1 Epistemologiske spørsmål.....	24
2.2 Semi-strukturerte intervjuer.....	25
2.2.1 Begrunnelse og gjennomføring av to intervjuperioder	26
2.2.3 Intervjuguide.....	26
2.2.4 Transkripsjon	28
2.2.5 Utvalg	28
2.3 Analyse	31
2.3.1 Valg av analyse	31
2.3.2 Narrativ analyse	32
2.3.3 Gjennomføring av narrativ analyse	33
2.4 Reliabilitet, validitet og generalisering	35
2.5 Etikk	37

3. Analyse og diskusjon.....	41
3.1 Idrettens betydning for ungdoms identitet	41
Diskusjon	45
3.2 Ulike strukturer i identitetskonstruksjon	46
3.2.1 Diskusjon	49
3.3 En multi-dimensjonell idrettsidentitet.....	49
Diskusjon	55
3.4 Selvkonstruert identitet eller oppdratt til en identitet?	56
Diskusjon	60
3.5 Er idrettsskader en trussel mot identifisering med idrettsrollen?	61
Diskusjon	64
Avslutning.....	66
Idrettsidentitetens ambivalens	67
Studiens begrensninger	68
Studiens bidrag til samfunnet.....	69
Videre studier	69
Referanser.....	70
Figuroversikt.....	74
Tabelloversikt	75
Forkortelser	76
Vedlegg	77

Forord

Jeg har nå arbeidet med denne studien i et år. Det har vært utfordrende, spennende, frustrerende, givende og ikke minst lærerikt. Et slikt år har vist meg både svakheter og styrker ved meg selv som jeg kan lære av. Det er flere personer som hjulpet meg frem til å bli ferdig med denne studien. Jeg vil allikevel nevne noen av de som har vært de viktigste for meg.

Reidar Säfvenbom har som hovedveileder gitt personlig og god veiledning gjennom hele studien. Helt siden oppstarten har døren til ditt kontor vært åpen, om ikke så har jeg i hvert fall følt det slik. Dine innspill inspirerte meg alltid til å gå rett tilbake for å skrive. Når du har vært på en av dine arbeidsreiser i eksotiske strøk så har mailer alltid blitt besvart overraskende raskt. Denne studien ville aldri blitt fullført uten din støtte og veiledning.

Øyvind Standal har vært en svært viktig støttespiller som biveileder i metodedelen av studien. Uten dine reflekterte og valide innspill ville jeg fortsatt stått og stirret forvirret ned i en eller annen forslitt metodebok.

Tusen takk til deltagerne som deltok i studien. Uten dere hadde aldri studien blitt en realitet. Takk for deres åpenhet og ærlighet, og for at dere åpnet deres verden for denne studien. Hvert eneste intervju med dere ga meg ny innsikt, og gjorde datainnsamlingen til det mest spennende med hele studien.

Takk til min kjære samboer Zoë. Å skrive masteroppgave gjøres ikke alene. Ofte har du vært nødt til å høre på mine kjedelige beretninger fra min «actionfylte» hverdag som masterstudent. Takk for ditt upåklagelige gode humør og din smittende latter. Det er aldri vanskelig å se lyst på livet i ditt nærvær.

Oslo, mai 2015

Lars-Petter Moss

Innledning

Flere studier har vist at deltakelse i idrett kan være viktig for unge menneskers identitetsutvikling (Adler & Adler, 1989; Brewer, Van Raalte & Linder, 1993; Horton & Mack, 2000; Pearson & Petipas, 1990; Sparkes, 1998). Identifisering med idrettsrollen er samtidig ikke et uforanderlig fenomen. Forskning viser at idrettsidentiteten kan bli nedgradert ved økende alder (Brewer, 1993; Brewer et al., 1993b), ved skader (Brewer, Cornelius, Stephan, & Van Raalte, 2010), etter at man legger opp (Grove, Lavalley & Gordon, 1997), etter svake prestasjoner (Brewer, Selby, Linder og Petipas, 1999) og ved investering av en karriere utenfor idrett (Shachar, Brewer, Cornelius & Petipas, 2004). Disse studiene viser at også idrettsidentiteten endres gjennom livsløpet og er et dynamisk og foranderlig fenomen.

Selv om veldig få ungdommer vil kunne leve av profesjonell idrett, er det mange som forfølger denne drømmen. For noen unge kan en identitet som idrettsutøver bli svært sentral og eksklusiv. Dette gjør at ungdommene i liten grad utforsker alternativer utenfor idretten – som utdanning og jobbmuligheter (Brock & Kleiber, 1994; Lally & Kerr, 2005; Murphy, Petipas & Brewer, 1996). Gjennom min egen bakgrunn med idrettsskader ble jeg nysgjerrig på hvordan skader kan være en trussel mot en identitet koblet til idrett. Litteratursøket i forkant av studien viste at unge idrettsutøvere som identifiserer seg sterk med idrettsrollen og blir alvorlig skadet, kan ende opp med relativt omfattende psykologiske utfordringer (Brewer et al., 2010; Manuel et al., 2002). Ifølge forskning er også ungdom spesielt sårbare for de psykologiske utfordringene som en alvorlig skade kan medføre (Manuel et al., 2002).

Egen bakgrunn

I oppveksten var jeg aktiv og hadde en allsidig idrettsdeltakelse. Fotball ble allikevel min store interesse. Etter hvert kom jeg med på kretslag og var innom samlinger opp imot de yngste landslagene som 14-åring. Dette gjorde at drømmen om å leve av fotball fikk næring – akkurat som for så mange millioner andre ungdommer verden over.

«Jeg spiller fotball» var en vanlig setning jeg kunne bruke for å presentere meg for andre og for å beskrive hva jeg drev med. Samtidig som jeg så på meg selv som en god idrettsutøver, fikk jeg også positive tilbakemeldinger fra trenere, venner familie og andre rundt meg. Dette ga meg motivasjon til å fortsette og oppfattelsen av meg selv som «fotballspiller» ble sterkere.

Utover videregående skole hadde jeg ikke lenger samme fremgang, og som fersk student på Norges idrettshøgskole ble jeg skadet. Menisken måtte opereres. Det var følelsesladet å få en slik beskjed. Jeg var 19 år, og hadde akkurat startet på Norges Idrettshøgskole. På det første studieåret var det mye idrettsaktivitet, og jeg fikk derfor ikke deltatt i undervisningen sammen med medstudenter. Jeg følte heller ikke at jeg fikk vist hva jeg var «god for» i idretten. De neste to årene inneholdt to operasjoner, lite fremgang og få sportslige oppturer. Jeg opplevde at min følelse av hvem jeg var ble utfordret i denne tiden. Det var en følelse av usikkerhet - skulle jeg søke tilbake til idretten eller prioritere studier og det sosiale? Hvem var jeg nå, jeg som inntil nylig først og fremst så på meg selv som fotballspiller?

Hvorfor er denne studien relevant?

Idretten har utviklet seg til å inneha en sentral plass for mange mennesker i den moderne verden. Den har en stor betydning i oppveksten til mange barn og unge, og den har en rekke positive sider. Litteraturen har i senere tid også viet oppmerksomhet til mindre gode sider ved idrettsdeltakelse. Som nevnt viser forskning at unge idrettsutøvere som identifiserer seg sterk med idrettsrollen og blir alvorlig skadet, kan ende opp med relativt omfattende psykologiske utfordringer (Brewer et al., 2010; Manuel et al., 2002). Forskning tyder også på at ungdom er spesielt sårbar for de psykologiske utfordringene som en alvorlig skade kan medføre (Manuel et al., 2002). Idrettsskader står for ca 17 % av alle personskader i Norge (Engebretsen & Bahr, 2001; Senter for idrettsskadeforskning, u.å). Dette representerer 63 400 idrettsskader, hvorav 22 800 av skadene er blant barn i alderen 7 – 17 år. Disse høye skadetallene har ført til diskusjon rundt idrettens legitimitet i samfunnet (Engebretsen & Bahr, 2001).

Denne studien er relevant fordi den setter søkelyset på idrettens ulike egenskaper, og hvilken betydning idretten har for ungdom på leting etter mening, identitet og en videre vei i sine liv. Studien bidrar med kunnskap som kan gi større forståelse av ungdommers utvikling og idrettens rolle i ungdoms identitetsprosesser.

Beskrivelse av studien

Det teoretiske rammeverket for studien er fra litteratur om generell identitetsutvikling, identifisering med idrettsrollen og teorier om idrettsskader. Hovedfokuset i studien er identitetsprosesser hos ungdom, og identitet er derfor det gjennomgående fokuset i

teorigrunnlaget som presenteres. Datamaterialet i studien består av totalt ti semi-strukturerte intervjuer fra fem ulike deltagere. For å analysere intervjuene er det gjennomført narrativ analyse.

Gjennom forskningsprosessen er det blitt utformet to problemstillinger:

- 1. Hvordan er idrett en del av ungdoms identitetsutvikling?**
- 2. Hvordan kan vi belyse idrettsskader som en del av disse identitetsprosessene?**

1. Teori

1.1 Identitet – hvem er jeg?

Identitet blir sett på som en kraftfull konstruksjon som leder oss gjennom livsløpet og i våre valg (Schwartz, Luyckx & Vignoles, 2011). I studier benyttes begrepet identitet på mange ulike måter, og det benyttes ulike perspektiver på identitet. Studier har blant annet fokusert på individer sitt interne meningssystem, karakteristikker som tilegnes gjennom gruppetilhørighet, nasjonalisme, posisjoner som individer inntar i samtaler, og sosial-historiske strømninger i trossystemer. I tillegg brukes ordet «identitet» ofte i populærkulturen, hvor meningen med begrepet ofte forblir uklar (Schwartz et al., 2011).

Å svare på spørsmålet «hvem er jeg?», kan først høres enkelt ut, men i virkeligheten innebærer det en stor kompleksitet (Schwartz et al., 2011). For det første kan det innebære både entall og flertall – det kan være selv-definisjoner som «jeg er en idrettsutøver» eller «jeg er musiker» og det kan være et par individer eller små ansikt-ansikt grupper, eller store sosiale kategorier som «vi er norske», «vi er idrettsutøvere» eller «vi er skoleelever» (Schwartz et al., 2011). Identitet inneholder derfor en rekke ulike, men relaterte innhold og prosesser. Disse er vektlagt forskjellig innenfor ulike forskningsfelt, og det er fokusert på ulike teoretiske og meta-teoretiske perspektiver. Mye av forvirringen rundt meningen av begrepet «identitet» er ifølge Schwartz et al. (2011) et resultat av at forskning på identitet stammer fra ulike teoretiske og meta-teoretiske forskningstradisjoner, og at disse inneholder ulike metodologier og fokus for analyse (s. 7). Forskningen har vært gjennomført innen en rekke ulike felt som psykologi, sosiologi, antropologi, lingvistikk, politisk forskning, utdanning og folkehelse for å nevne noen. Innen disse ulike disiplinene er det også ulike tilnærminger, eksempelvis innen sosialpsykologi versus utviklingspsykologi (Schwartz et al., 2011, s. 7). I et forsøk på å integrere ulike forskningstradisjoner på identitet, foreslår Schwartz et al. (2011) fire spørsmål som de mener deler litteraturen i synet på identitet:

1. Er identitet sett på som primært et personlig, relasjonelt eller kollektivt fenomen?
2. Er identitet sett på som relativt stabilt, eller som flytende og konstant i endring?
3. Er identitet sett på som noe man oppdager, personlig konstruert eller som sosialt konstruert?
4. Bør identitetsforskning bruke kvantitative eller kvalitative metoder?

Schwartz et al. (2011) uttrykker at disse fire spørsmålene står for en kunstig og dualistisk oppdeling av fenomenet identitet. Identitet er *både* et personlig, relasjonelt og kollektivt fenomen, og det er samtidig flytende på noen områder og et mer stabilt fenomen på andre, og identitet blir formet og revidert gjennom livsløpet. Schwartz et al. (2011) fremmer et fleksibelt syn på identitet der identitet ikke betraktes som en uforanderlig «naturlig kjerne» som hvert individ kan oppdage. Ifølge Schwartz et al. (2011) kan identitet konstrueres, formes og forandres gjennom hele livsløpet. Ifølge McMahan hevder også Erik Erikson at identitet er i endring gjennom livsløpet:

Such a sense of identity is never gained nor maintained once and for all. Like a good conscience, it is constantly lost and regained, although more lasting and more economical methods of maintenance and restoration are evolved and fortified in late adolescence». (McMahan, 2009, s. 372).

Jeg anvender et bredt og komplekst identitetsbegrep som fremmer både personlige og sosiale prosesser. Disse to prosessene ses på som en symbiose hvor: «... identiteter er uunngåelig både personlige og sosiale, ikke bare i sitt innhold, men også i prosessen hvor de blir formet, vedlikeholdt og endret over tid (fritt oversatt fra Schwartz et al., 2011, s. 5). Identitet handler samtidig ikke bare om å tilskrive individet ulike personlige og sosiale karakteristikk. En person som presterer godt på idrettsarenaen vil ikke nødvendigvis identifisere seg sterkt med rollen som idrettsutøver, og en person som ses på som intelligent vil ikke nødvendigvis ha en identitet som intellektuell. Schwartz et al. (2011) beskriver:

Characteristics such as these only become part of identity to the extent that they are interpreted and infused with personal and social meaning, and that these meanings are applied to define individuals or groups -in other words to the extent that people use them to answer the question «who are you?»» (s. 3).

Identitet eller «selvet»?

Identitet er et bredt favnende og komplekst fenomen. Denne kompleksiteten kan bidra til at det blir utfordrende å definere hva identitet er og hva det ikke er. Et eksempel på dette er i hvilken grad vi kan skille mellom identitet og «selvet» (self). Schwartz et al. (2011) skriver at Leary & Tangney foreslo at begrepet «self» i seg selv er til lite hjelp, og at det ofte brukes vage

definisjoner, og at mer presise begreper kan være tydeligere, som «self-concept», «self-image», eller bare «person» eller «individual». På den ene siden kan bruken av «self-» og tilhørende ord være sterkt relatert til identitet, som ved begrepet «self-esteem» (individets overordnede evaluering av seg selv), eller ved forskningslitteratur om trusler mot identitet og om mestringsprosesser, hvor slike prosesser kan tolkes som å reflektere den selv-regulerende karakteren til identitetsprosesser (Schwartz et al., 2011). På den annen side kan også «selv-» og tilhørende begreper vise til mindre relevante fenomener, som for eksempel «self-control». Schwartz et al. (2011) sier videre at det er behov for videre teoretisk og empirisk forskning for å oppklare forholdet mellom «selvet» og identitet. På bakgrunn av dette vil ikke denne studien operere med et eksplisitt skille mellom disse to begrepene, men vil benytte seg av begrepet identitet.

1.2 Erik Erikson og psykososial utvikling

Studier av menneskers psykososiale utvikling har dominert forskningen på ungdomsidentitet, og det er Erik Erikson sine teorier som har vært mest innflytelsesrike innenfor denne tilnærmingen (Steinberg, 2011). Ifølge Steinberg (2011) hevder Erikson at identiteten ikke stabiliserer seg i særlig grad før i sen ungdomstid, og at det er først i ungdomstida vi møter på problemet med identitet versus «identity diffusion». Her oppstår et spenn mellom det å ønske å utforske hva som er unikt ved seg selv, men samtidig ivareta ønsket om å oppnå respekt og anerkjennelse fra familie, venner og samfunn. Dette skaper det Erikson kaller en «identitetskrise» (Steinberg, 2011). McMahan (2009) viser til Erik Erikson som hevdet at identitetskrisen ville være over ved 16-18 år. Nyere forskningsresultater viser at de fleste i high-school alder (norsk ungdomsskole, 13-15 år) ikke har en sammenhengende identitet, og er i det Erikson kaller «diffusion-» eller «foreclosure-kategori» (McMahan, s. 372). Disse kategoriene vil jeg beskrive i neste kapittel.

Det er ikke før i attenårsalder at en sammenhengende identitet, såkalt «identity-achievement», er mer vanlig (McMahan, s. 372; Marcia, 1980, s. 119). På bakgrunn av dette kan mitt utvalg med elever fra videregående skole (16-19 år) kunne gi større sannsynlighet for å identifisere både individer som strever med å skape en sammenhengende identitet, men også elever som har kommet lengre i denne prosessen.

Steinberg (2011) refererer til Cotè (2009) som hevder en lengre overgang til voksenlivet er en konsekvens av sosiale endringer i det vestlige samfunnet, hvor en lengre og kommersialisert ungdomstid er den nye normen (Steinberg, 2011). Ifølge Steinberg (2011) har studier på identitet ofte fokusert på ungdom. Som flere andre argumenterer Steinberg (2011) for at vi igjennom hele livsløpet vil oppleve endringer i hvordan vi ser på oss selv og hvordan vi føler oss. Likevel er det ungdomstida som brukes mest i forskning på identitet. Steinberg (2011) mener det kan være at dette henger igjen fra Erikson, som så på ungdomstiden som en spesielt avgjørende periode i utviklingen av en mer stabil identitet. Et annet argument fra Steinberg (2011) er at det er først i senere ungdomstid at individer har intellektuell kapasitet til å forstå endringene, og at ungdom er mye mer bevisst på disse endringene og føler dem i sterkere grad på kroppen enn barn.

Erikson så på et individets utvikling som noe som foregikk gjennom åtte ulike psykososiale kriser gjennom livsløpet. Selv om alle disse krisene til en viss grad er til stede i alle livets faser, er ifølge Erikson bestemte kriser spesielt fremtredende i gitte livsfaser (Steinberg, 2011, s. 258). Den tidligste fasen er spedbarnets konstruksjon av mistillit/tillit, mens fasen i tidlig barndom handler om utviklingen av autonomi versus skam/tvil. For ungdomstiden er det dannelsen av en sammenhengende identitet som er den mest fremtredende psykososiale krisen (Steinberg, 2011, s. 258). Denne psykososiale krisen, av Erikson beskrevet som en identitetskrise, foregår i spennet mellom en klar identitet og identitetsdiffusjon. Betydningen av ordet diffusjon kan defineres som en «spredning», og innebærer at en sammenhengende identitet ikke er oppnådd. Ifølge Erikson er nøkkelen til å løse denne identitetskrisen interaksjon med andre mennesker (Steinberg, 2011). Ved å respondere på signifikante andre sine reaksjoner, kan ungdom få et inntrykk av hvem «de er» og hvem de «bør være». Dette bringer inn sosial kontekst som en vesentlig del av identitetsutvikling hos unge mennesker, og utvider Erikson sitt syn på identitet fra et rent psykologisk og kognitivt perspektiv, til et psykososialt perspektiv. Et eksempel på relevansen av det sosiale perspektivet er utviklingen av kvinners situasjon i den vestlige verden de siste 40 årene. Ifølge Steinberg (2011): «Var ekteskapet og familielivet i stor grad sett på som kvinners eksklusive identitet, mens kvinner i dag har større grad av alternative identiteter, noe som gjør identitetsprosessen mer komplisert» (s. 259). Dette er synlig blant annet ved kvinners økte muligheter til å utforske idrettsrollen.

1.3 James Marcia og identitetsstatuser

Erik Erikson beskriver sitt syn på identitet som: «... the epigenetically based psychosocial task distinctive, but not exclusive, to adolescence» (Marcia, 1980, s. 109). For Erikson var nettopp konflikten mellom «*identity and identity diffusion*» fremtredende i ungdomstiden. Enten så har man kommet frem til en relativt stabil identitet, eller så opplever individet en «identitetskrise» med medfølgende forvirring over tilværelsen. For Erikson var det dermed todelt - enten så har man opparbeidet seg en identitet, eller så har individet ikke klart å forme en stabil identitet (*identity diffusion*).

Marcia videreutviklet Eriksons teoretiske rammeverk om identitetsutvikling. Dette førte til at Marcia: «tok i bruk ulike identitetsstatuser som et metodologisk verktøy for å kunne implementere Eriksons teoretiske begreper i empiriske studier» (Marcia, 1980, s. 111). Marcia hevder disse statusene: «... provide for a greater variety of styles in dealing with the identity issue than does Erikson's simple dichotomy of identity versus identity confusion» (Marcia, 1980, s. 111). Marcia introduserte fire ulike identitetsstatuser: *Foreclosure*, *Moratorium*, *Identity Diffusion* og *Identity Achievement*. Jeg vil i tillegg benytte meg av min egen norske oversettelse "lukket identitet" som viser til *foreclosure*. Jeg vil nå forklare de ulike identitetsstatusene.

Foreclosure

Foreclosure eller en lukket identitet (egen oversettelse) viser til en tidlig utelukkelse av alternative identiteter. Andre muligheter blir ikke utforsket, men allikevel har individet gjort klare valg om sin identitet. McMahan (2009) skriver at *foreclosure*: «... involverer å akseptere en rigid definisjon av selvet som er tatt inn fra utsiden» (s. 369). Et eksempel er når ungdom ukritisk overtar foreldrene sin identitet gjennom eksempelvis yrkesvalg, religion eller verdier. Marcia (1980) beskriver *foreclosure* slik: «persons who are also committed to occupational and ideological positions, but these have been *parentally* [kursiv tilføyet] chosen rather than self-chosen. They show little or no evidence of `crisis`» (Marcia, 1980, s. 161). Samtidig er det andre definisjoner av *foreclosure* som tillegger individet mer makt: «Foreclosure may be brought on by the demands and expectations of the environment or may be a result of *individual choice* [kursiv tilføyet] (Murphy et al., 1996, s. 240). Murphy et al. (1996) refererer også til Marcia et al. (1993) som hevder at en lukket identitet kan observeres gjennom

individets handlinger, hvor: «Individuals who make commitments to roles without engaging in exploratory *behavior* [kursiv tilføyet] are said to be in a state of identity foreclosure» (s. 240). Et slikt eksempel på foreclosure finnes i studien til Adler & Adler (1989). I studien hadde de mannlige basketballspillerne tidlig tatt et valg med toppidrett som målet for fremtiden, og dette kan tolkes som en lukket identitet med avstengning av fremtidige alternativer.

Luyckx, Goossens, Soenens, Beyers & Vansteenkiste (2005) presiserer at det er finnes ulike tilnærminger til foreclosure. Luyckx et al. (2005) viser til et skille mellom en «fast» og en «utviklende» tilnærming til individets personlige investering i sine valg. Ifølge dette skillet kan det være store variasjoner når det gjelder forelosures vilje til å forandre seg grunnet miljømessige forandringer. Ungdom med en fast og lukket identitet vil bestemt holde seg til sine oppfatninger og ambisjoner. For ungdom med en mer utviklende tilnærming ser foreclosure ut til å være en midlertidig og utviklende fase (Luyckx et al. (2005). Foreclosure ser også ut til å være en mer fleksibel identitetsstatus for kvinner enn for menn. Ifølge Marcia (1980) ser foreclosure ut til å ha like positive effekter for kvinner som ved «identity achievement» (s. 174). Individuer i identitetsstausene foreclosure og identity achievement er sett på som de med størst grad av forpliktelse og med mest stabile identiteter. Dette fører til at individer i disse fasene viser best tilpasningsdyktighet, og Luyckx et al. (2005) skriver at: «It appears, therefore, that being high on commitment is the key to happiness» (s. 606).

Moratorium

Marcia (1980) beskriver moratorium som et stadie med utforskning av ulike roller og verdier. I en slik fase sliter individet med spørsmål om yrkesliv og ideologi. Dette fører til at individet er i en «identitetskrise» (Marcia, 1980). Dette er sett på som en fruktbar fase for ungdom, som slik får muligheten til å vurdere ulike alternativer. Steinberg (2011) refererer til Cotè (2009) som hevder: «en slik utforskning av alternativer kun er mulig i et miljø som tillater og oppmuntrer til det» (s. 260). Samtidig er dette et ideal, og Erikson er inne på at dette er en «luksus», og at ikke alle har mulighet til en slik «ansvarsløs» utforskning, men heller må konsentrere seg om eksempelvis økonomiske utfordringer de møter ved inngangen til voksenlivet (Steinberg, 2011, s.260). Brewer et al. (1993b) refererer til studien Danish (1983) som viser at de stadig økende kravene til trening og konkurranse i idretten ofte krever at utøverne begrenser sine eksterne aktiviteter for å oppnå optimale idrettsprestasjoner. Den tidligere svenske fotballspilleren Martin Bengtsson beskriver dette i sin bok «*I skyggen av San*

Siro – fra proffdrøm til mareritt». I boken beskriver Bengtsson sitt syn på toppfotballen som et sted hvor alle skulle være like, og fremgang og resultater ble eneste mål i tilværelsen. Bengtsson beskriver videre hvordan han i fotballmiljøet ikke fant plass til å utforske alternativer. Ramm (2014) sin artikkel om forskjeller i livsstil mellom fotballspilleren Martin Ødegaard og «vanlige tenåringer» ser også ut til å fremstille idrettssatsing som vanskelig å forene med et moratorium. Fotballmiljøet blir i begge disse eksemplene fremstilt som et miljø som ikke tillater og oppmuntrer til en utforskning av alternative identiteter.

Diffusjon

At enkelte vil ha problemer med å skape en sammenhengende identitet i en verden i rask endring og med utallige alternativer innen ulike sosiale kontekster er ikke vanskelig å forstå. Diffusjon beskriver et nivå hvor individet ikke har formet seg en stabil identitet på bakgrunn av yrkesvalg og ideologi, og individet har heller ikke utforsket alternative identiteter (Marcia, 1980). En slik tilstand er preget av forvirring, mulig apati og en generell følelse av meningsløshet.

Identity Achievement

Individer i denne identitetsstatusen har gjennomgått en tydelig utforskning av alternative identiteter innen yrkesvalg og ideologi. De har med andre ord gjennomgått et moratorium. Etter denne utforskningen har de tatt klare valg, og forfølger sine selvvalgte yrkesretninger og ideologier (Marcia, 1980). Individer i denne statusen er i stor grad sett på som robuste, selvstyrte og adaptive. Samtidig kan denne statusen betraktes som et uttrykk for en tidlig valgt identitet som begrenser mulighetene for personlig utvikling og endring (Marcia, 1980).

I Marcia (1966) brukes begrepene *crisis* (krise) og *commitment* (forpliktelse) for å skille de ulike statusene. Marcia (1966) beskriver disse to begrepene: «Krise viser til perioden hvor ungdom utforsker og velger blant meningsfulle alternativer; forpliktelse viser til graden av personlig forpliktelse og dedikasjon individet viser i forbindelse med disse valgene (fritt oversatt fra Marcia, 1966, s. 551). Vi kan derfor forstå forskjellene mellom identitetsstatusene ved å vurdere i hvilken grad individet har utforsket ulike alternativer, og i hvilken grad individet har gjort personlig investeringer i disse valgene. Basert på Luyckx et al. (2005) følger en forenklet oversikt over de ulike identitetsstatusene:

Tabell 1. *Utforskning av alternativer og personlig investering i de ulike identitetsstatusene.*

James Marcias identitetsstatuser:	Achievement	Foreclosure	Moratorium	Diffusion
Utforskning av alternativer	Høy	Lav	Høy	Lav til moderat
Personlig investering i valg	Høy	Høy	Lav til moderat	Lav

Marcia (1966) vurderer crisis og commitment innen tre områder: yrkesvalg, religion og politiske ideologi. Andre studier har også sett på seksualitet som en egen faktor. I min studie vil jeg ikke undersøke religion, politisk ideologi og seksualitet. Vurderingene av en eventuell foreclosure i denne studien er basert på hvordan forholdet mellom crisis og commitment uttrykkes i samtaler om deltagernes utdanning, tanker om fremtidig jobb og deres forhold til idrett. Å benytte seg av flere områder (politisk ideologi, religion, seksualitet osv.) kan muligens gi et mer helhetlig inntrykk av individets identitetsstatus.

1.4 Idrettsidentitet (*athletic identity*)

Brewer et al. (1993b) hevder at vi ikke gjør en global og overordnet vurdering av oss selv, men skaper spesifikke identiteter hvor vi vurderer vår personlige verdi og kompetanse i ulike domener (Brewer et al., 1993b). Slik skapes komplekse identiteter gjennom påvirkning fra ulike domener som eksempelvis familieliv, skole, venner og idrett for å nevne noe. Brewer et al. (1993b) introduserte begrepet «idrettsidentitet» (*athletic identity*) for å beskrive en identitet spesifikt koblet til idrett. Idrettsidentitet defineres som i hvilken grad et individ identifiserer seg med idrettsrollen (Brewer et al., 1993b).

Ulike domener kan ha ulik betydning for individets identitet. Ifølge Brewer et al. (1993b) har flere teoretikere foreslått at verdien eller viktigheten forbundet med et gitt domene avgjør om eventuell høy eller lav kompetanse påvirker selvtillit, følelser (*affect*) og motivasjon hos individet. Slik vil en dårlig idrettsprestasjon gi mindre negativ affekt hos en person som bryr seg lite om idrett. Et syn på identitet som bestående av ulike domener gjør at ungdom eksempelvis kan oppfatte seg selv som innehavere av høy kompetanse innen idrettslige prestasjoner, men samtidig tillegge seg selv en lav akademisk kompetanse. På denne måten kan

ulike domener bli mer avgjørende for identiteten enn andre, for eksempel hvis ungdom opplever sin kompetanse og verdi som høyere innen idrett enn i den akademiske rollen.

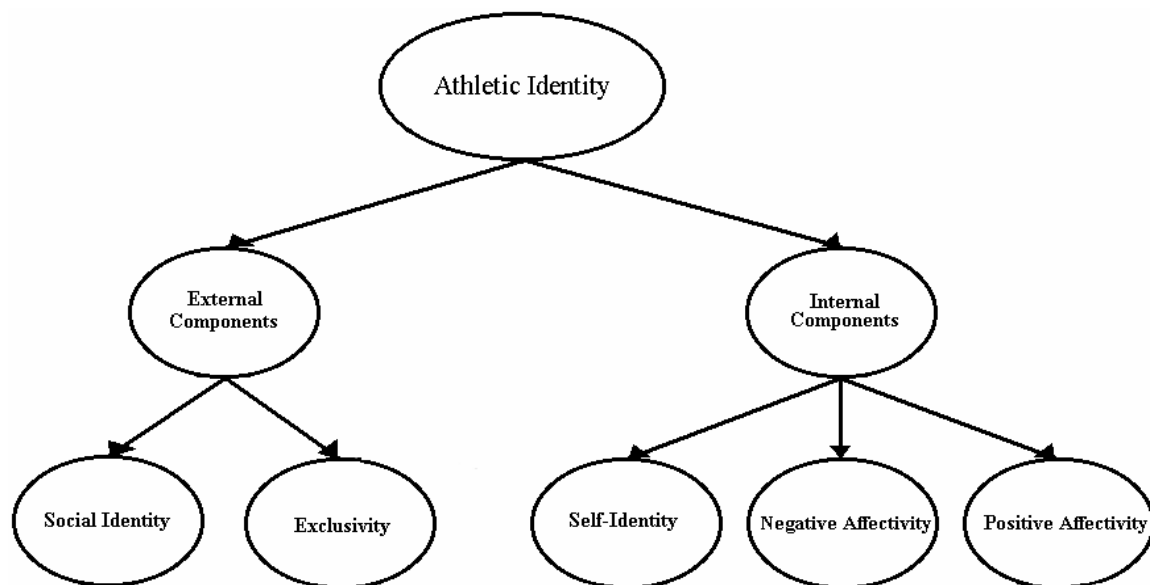
Ulike studier har vist flere positive sider ved en sterk idrettsidentitet. Miller & Kerr (2002) fremhever at en sterk idrettsidentitet fører til en forbedring av sosiale interaksjoner og flere positive idrettsopplevelser. Andre studier har vist at sterk idrettsidentitet gir bedre idrettsprestasjoner (Horton & Mack, 2000) og høyere deltakelse i fysisk aktivitet og trening (Anderson, 2004). Brewer et al. (1993b) refererer også til Petipas (1978) som fant at en sterk identifisering med idrettsrollen ga økende grad av sosiale relasjoner og høyere selvtillit. Samtidig fremhever litteraturen at en sterk idrettsidentitet er forbundet med risiko for mindre positive sider (Brewer et al. 1993b). Brewer et al. (1993b) viser til studien Petipas (1978) som hevder disse risikoene og negative sidene innebærer vanskeligheter som idrettsutøvere kan møte i idrettskarrieren. Slike vanskeligheter kan være å bli vraket fra ulike lag, å pådra seg idrettsskader eller ved avslutning av idrettskarrieren.

Brewer et al. (1993b) så på idrettsidentitet som et unidimensjonelt fenomen. Gjennom spørreskjemaet «Athletic Identity Measurement Scale» (AIMS)¹ ble det målt en total idrettsidentitet (athletic identity). I AIMS stilles det ti spørsmål om individets forhold til idrett. Resultatet legges sammen og viser i hvor stor grad individet identifiserer seg med idrettsrollen. Brewer, Boin & Petipas (1993) videreutviklet disse ti spørsmålene og laget en modell som delte identifisering med idrettsrollen inn i tre faktorer - sosial identitet, eksklusivitet og negativ affekt. Brewer et al. (1993a) videreutviklet med andre ord idrettsidentitet til et *multi-dimensjonelt* fenomen bestående av tre ulike faktorer. I senere studier på idrettsidentitet brukes multi-dimensjonelle skalaer i størst grad. Cieslak (2004) bevarte de tre opprinnelige faktorene fra Brewer et al. (1993a), men har i tillegg tilført positiv affekt og selv-identitet som egne faktorer i sin modell AIMS-Plus². Jeg vil nå forklare disse ulike faktorene i begrepet idrettsidentitet.

---

¹ Se vedlegg 6 for spørreskjemaet AIMS.

² Se vedlegg 7 for spørreskjemaet AIMS-Plus.

Figur 1. Cieslak (2004). AIMS-plus. En multidimensjonell modell av idrettsidentitet (AI)

Sosial identitet

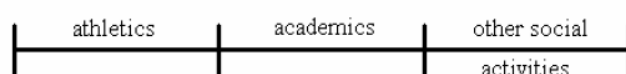
Faktoren sosial identitet viser i hvilken grad individer opplever at sosialt sett opptar idrettsrollen sosialt sett (Hale, James & Stambulova, 1999). I AIMS-Plus er denne faktoren representert ved flere spørsmål. Blant annet ved: «I consider myself an athlete»; «Other people see me mainly as an athlete» og «Most of my friends are athletes». Dette bringer inn sosiale relasjoner og viktigheten av individets forhold til miljøet rundt seg som en viktig faktor for identifisering med idrettsrollen.

Eksklusivitet

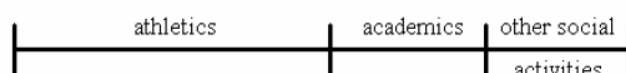
Eksklusivitet viser til en identifisering med idrettsrollen hvor egenverdet i stor grad bestemmes av prestasjoner i idrettsrollen (Cieslak, 2004). Eksklusiviteten har også sammenheng med individets evne (eller mangel på evne) til å engasjere seg i andre roller som eksempelvis student eller arbeiderrollen (Hale et al., 1999). I AIMS-Plus benyttes det flere spørsmål for å undersøke i hvilken grad idretten er en eksklusiv del av individets identitet. Disse spørsmålene er: «Sport is the most important part of my life»; “I spend more time thinking about sport than anything else” og “Sport is the only important thing in my life». Et eksempel på en slik eksklusivitet finnes i studien til Adler & Adler (1989), hvor mannlige basketballspillere viste liten seriøs identifisering med andre roller enn rollen som idrettsutøver. I Adler & Adler (1989) beskrives denne eksklusive idrettsrollen som en «master status». Dette er en hierarkisk identitet

hvor: «One role, whether new or already in existence, ascends from its former stature to a position of prominence of `psychological centrality` (Rosenberg 1979) in an individual's constellation of identities» (Adler & Adler, 1989). Mange studier om idrett og identitetsstater har fokusert på sammenhenger mellom foreclosure og eksklusivitet. Denne sammenhengen er funnet i flere studier (Adler & Adler, 1989; Murphy et al., 1996). En eksklusiv idrettsidentitet innebærer en nedvurdering av verdien til andre alternative roller som for eksempel rollen som student, arbeidstaker eller romantisk partner. Cieslak (2004) utarbeidet en enkel modell for å illustrere ulik grad av eksklusivitet i idrettsidentitet:

A PSYCHOLOGICALLY BALANCED ATHLETE

HIGH ATHLETIC IDENTIFIER

Figur 2. Cieslak (2004). Forskjeller i eksklusivitet ved idrettsidentitet.

Negativ affekt

Negativ affekt er en annen faktor i AIMS-Plus, og er i hvilken grad en utøver føler seg nedstemt og uttrykker negative følelsesmessige reaksjoner ved uønskede utfall innen idretten, eksempelvis ved svake prestasjoner (Brewer, Selby, Linder & Petipas, 1999) eller hvis man blir forhindret fra idrettsdeltakelse (Martin, Mushett & Eklund, 1999). Dette kan eksempelvis komme til uttrykk når individet er skuffet over egne prestasjoner i idretten eller hvis man blir forhindret fra å delta på grunn av en idrettsskade.

Positiv affekt

Positiv affekt er kontrasten til negativ affekt i AIMS-Plus. Bakgrunnen for å ta med positive affekt i oppbygningen av idrettsidentitet var ifølge Cieslak (2004): «... because many athletes become and stay involved with sport for positive reasons as well as the positive outcomes experienced from their participation in sport, not just the negative outcomes that are represented in the original model» (s. 18). Cieslak (2004) refererer til Coakley (2001) som hevder at folk er

idrettsaktive på grunn av: «the action, personal involvement in the action, being challenged, reaffirming friendships during the game, and to have fun» (Cieslak, 2004, s. 19).

Self-identity

Den siste faktoren i modellen AIMS-plus³ og i en idrettsidentitet er self-identity. Dette representerer i hvilken grad individet ser på seg selv som idrettsutøver ut i fra sitt eget kognitive perspektiv (Martin et al., 1994). Denne faktoren kommer til uttrykk når individer beskriver at de ser på *seg selv* som idrettsutøvere, og at de har mange personlige mål og ambisjoner innen idrett.

Ifølge Tasiemski, Urbanski & Wilski (2013) bør det understrekes at en multi-dimensjonell idrettsidentitet bestående av ulike faktorer ikke er bekreftet i de fleste studier, og at strukturen til idrettsidentitet fortsatt er under utforskning.

1.5 Idrettsskader

Idrettsskader er en del av mange idrettsutøveres hverdag. Idrettsskader for 17 % av alle personskader som behandles ved offentlig legevakt eller sykehus i Norge (Lereim, 2000 I Engebretsen & Bahr, 2001). Med bakgrunn i Norges innbyggertall betyr dette ifølge Engebretsen & Bahr (2001) at det er snakk om 63 400 idrettsskader, hvorav 22 800 er barn i alderen 7 – 17 år. Skader i forbindelse med idrett er derfor et betydelig problem – for idretten, for enkelte og for samfunnet (Engebretsen & Bahr, 2001).

Det er gjennomført flere studier som ser på sammenhengen mellom idrettsskader og idrettsidentitet (Brewer, 1993; Brewer et al., 2010; Manuel et al., 2002; Webb, Nasco, Riley & Headrick (1998). Forskning som argumenterer for at høy idrettsidentitet er en risikofaktor for dårlig tilpasning til hendelser som truer prestasjoner i idrettsrollen, har sett på idrettsidentitet som et relativt stabilt disponibelt personlighetstrekk (Brewer et al., 2010). I støtten av tanken om at identitet derimot er et multi-dimensjonelt og mer dynamisk fenomen, viser forskning at idrettsidentitet nedgraderes ved en rekke ulike faktorer; ved alder (Brewer, 1993; Brewer et al., 1993), etter avsluttet idrettskarriere (Grove et al., 1997), ved engasjement i en karriere utenfor

idretten (Shachar et al., 2004), ved utelatelse fra laguttak (Grove, Fish & Eklund, 2004) og ved idrettsskader (Brewer, 1993; Brewer et al., 2010; Manuel et al., 2002; Webb et al., 1998). Marcia (2010) hevder vi gjennomgår overganger i ulike identitetsstatuser igjennom livsløpet. Ifølge Marcia skjer dette på grunn av en ubalanse i identiteten (Marcia, 2010). Livshendelser (life events) som dødsfall i nær familie, flytting eller det å miste jobben ses på som livshendelser som kan skape en slik ubalanse. Forskning viser at idrettsskader ikke bare er et fysisk traume, men at det også utgjør en trussel mot ungdommers psykologiske velvære (Brewer et al., 2010; Manuel et al., 2002). Denne studien kan bidra til å belyse om idrettsskader kan være slik hendelse som skaper ubalanse i ungdoms identitetsutvikling.

2. Metode

2.1 Vitenskapsteoretisk ramme – en narrativ tilnærming

I løpet av et forskningsprosjekt tas det ulike metodiske valg. Forskeren må blant annet ta stilling til valg av forskningstradisjon, innsamling av data og analysemetode. I kvalitativ forskning ønsker vi å *forstå* meninger med fenomener, og her har fortolkning en stor betydning. Sentrale metodologiske utfordringer er derfor knyttet til hvordan vi analyserer og fortolker de fenomenene vi studerer (Thagaard, 2013, s. 11). Vektleggingen av fortolkning i kvalitative studier gjør at vi må vurdere forholdet til fortolkningens teoretiske retninger, som symbolsk interaksjonisme, fenomenologi, hermeneutikk, narrativer og feministisk teori (Thagaard, 2013, s. 22).

Deltagerne i min studie fortalte om idrettens rolle gjennom historier om sine liv. Utover i intervjuene ble jeg oppmerksom på noen mønstre i deltageres fortellinger om sin idrettsdeltakelse og sin idrettsskade. Når deltagere setter hendelser i sine liv inn i en tidssammenheng på denne måten kan vi snakke om en *fortellende form* (Thagaard, 2013, s. 130). Fortellinger (narrativ) kan defineres som beskrivelser av begivenheter hvor den som forteller formidler sin forståelse av sammenhengen mellom de hendelser som beskrives (Thagaard, 2013, s. 130). Disse historiene gir innsikt i hvordan den som forteller reflekterer over og forstår livet sitt (Thagaard, 2013).

Ifølge Patton (2002) har narrativ tilnærming videreført hermeneutikkens fokus på tolkning av tekster til andre former for data, som intervjutranskripter og livshistorier. Narrativ analyse er en videreføring av hermeneutikken, med tolkning som det sentrale fokus: «... rather than committing to (neo) realism or (post) positivism, narrative inquiry is supported by the philosophical assumptions of interpretivism (Alvesson & Sköldbberg, 2008). Narrative studier er også påvirket av fenomenologiens fokus på å forstå levd erfaring og oppfatninger av erfaring (Patton, 2002). Selv om narrativ har både hermeneutiske og fenomenologiske trekk, vil disse teoretiske forankringene ikke presenteres videre her (for utdypende lesning: Alvesson & Sköldbberg, 2008; Sparkes & Smith, 2014 og Thagaard, 2013).

Hensikten med narrativ tilnærming i denne studien er å belyse problemstillinger knyttet til identitet. Ifølge Sparkes & Smith (2014) fokuserer narrative forskere på historier som personer forteller om sine opplevelser og bruker disse til ulike analytiske formål. Sparkes & Smith

(2014) beskriver at: «While there is no one singular definition of what narrativ research is, a common thread is the assumption that our lives are storied and that *the self* is narrativ constructed» (s. 46, kursiv tilføyet). Riessman (2008) hevder vi med et narrativ kan “snakke til oss selv” eller fortelle historier om oss selv i kommunikasjon med andre, og ved å gjøre det konstruerer vi våre identiteter. Narrativ gir slik en struktur til vår følelse av selvet og vår identitet (Sparkes & Smith, 2014).

I denne studien er idrettsskader en viktig ramme for å undersøke fenomenet idrettsidentitet. Narrativer kan ifølge Marshall & Rossman (2007) fokusere på kritiske eller skjebnesvangre hendelser, og beskrivelser av traumatiske begivenheter presenteres ofte i form av fortellinger (Thagaard, 2013, s. 133). Litteraturen viser at alvorlige idrettsskader er en hendelse som kan være traumatiserende, spesielt for idrettsaktiv ungdom (Brewer et al., 2010; Manuel et al., 2002). Ifølge Giddens (1991) er slike *fateful moments*: «... threatening for the protective cocoon which defends the individuals' ontological security, because the 'business as usual' attitude that is so important to that cocoon is inevitably broken through» (s. 114). Thagaard (2013) refererer til Andrews et al. (2007:101) som fremhever hvordan slike traumatiske hendelser bærer preg av identitetsarbeid, og hvor fortellingen uttrykker hvordan personen som forteller gjenskaper sin identitet etter den traumatiske hendelsen.

2.1.1 Epistemologiske spørsmål

Hvilken type kunnskap produseres i intervjuer? Kvale (2007) presenterer to kontrasterende epistemologiske perspektiver ved metaforene «miner» og «traveller». Her blir kunnskapen sett på som henholdsvis en innsamling eller som en konstruksjon. En *miner* graver frem uoppdaget kunnskap som er upåvirket av den gravende forskeren. Kunnskapen er objektive sannheter sett i et positivistisk lys (Kvale, 2007). Motsetningen er en *traveller* som ser på intervjuer og analyse som: «... sammenhengende faser i en *kunnskapskonstruksjon*, med et fokus på narrativ fortalt til et publikum» (Kvale, 2007, s. 20). Min studien baserer sine tolkninger på et *konstruktivistisk* syn på kunnskap. Denne post-moderne tilnærmingen ser på intervjuet som et *inter-view*: «... an inter-change of views between two persons conversing about a common theme» (Kvale, 2007, s. 21). Et konstruktivistisk perspektiv innebærer at forskningskunnskap er et resultat av relasjonen mellom forsker og de som blir studert (Thagaard, 2013). Kunnskapen i forskning er det Thagaard, 2013) beskriver som *kontekstbundet*. Den må ses i lys av den sammenheng den er utviklet i, og kunnskapen er ikke nødvendigvis overførbare til andre

situasjoner (Thagaard, 2013). Kunnskapen er intersubjektiv og begge parter har innflytelse på kunnskapsutviklingen. Resultatene i denne studien er utviklet i en bestemt kontekst og i relasjonen mellom forsker og deltagere, og tolkninger kan ikke gjøres uavhengig av studeins kontekst.

2.2 Semi-strukturerte intervjuer

I denne studien er deltagerne sine erfaringer med idrett og idrettsskader i fokus. Tidlig i planleggingsfasen valgte jeg å benytte meg av intervjuer. Denne metoden er ofte brukt, og er ifølge Ryen (2002:15) den dominerende metoden innenfor kvalitativ forskning (Thagaard, 2013, s. 97). Thagaard (2013) skriver at: «Formålet med intervjuer å få fyldig og omfattende informasjon om hvordan andre mennesker opplever sin livssituasjon, og hvilke synspunkter og perspektiver de har på temaer som blir tatt opp i intervjusituasjonen» (s. 95). Dette gjør at: «Intervjuer gir et særlig godt grunnlag for å få innsikt i personers erfaringer, tanker og følelser» (Thagaard, 2013, s. 95). Jeg ønsket å forstå ungdommenes erfaringer i lys av relevante teorier innen identitet og idrettsskader. For å ivareta både empiriske og teoretiske perspektiver i oppgaven ønsket jeg å praktisere en intervjumetodikk som fokuserte både på deltakernes erfaringer og mine forskningsinteresser.

Ifølge Thagaard (2013) kan vi skille mellom tre ulike fremgangsmåter ved et intervju. «Intervjuer varierer i form av en forhåndsbestemt struktur og hvor stor frihet intervjuobjektet har i besvarelsen av spørsmålene som stilles» (fritt oversatt fra Marshall & Rossman, 2006, s. 101). Et ytterpunkt er en åpen intervjuguide preget av lite struktur og kan betraktes som en samtale mellom forsker og intervjuperson (Thagaard, 2013). Intervjupersonen har mulighet til å bringe opp nye temaer i løpet av intervjuet hvor forskeren kan tilpasse sine spørsmål etter temaene som bringes opp (Thagaard, 2013). Motsetningen til dette er strukturert intervju hvor spørsmålene er utformet på forhånd og rekkefølgen er relativt fastlagt (Ibid). Den vanligste fremgangsmåten er ifølge Thagaard (2013) et *semi-strukturert* design. Temaene i intervjuet er i hovedsak bestemt på forhånd, men rekkefølgen av temaene kan variere underveis. Dette fører til at forskeren kan følge intervjupersonens fortelling og høre om deres erfaringer, samtidig som at temaene som er sentrale for å belyse forskningsspørsmålene blir diskutert i løpet av intervjuet (Thagaard, 2013). På bakgrunn av dette har jeg valgt å gjennomføre semi-strukturerte intervjuer.

Et semi-strukturert intervju er ifølge Marshall & Rossman (2006) basert på en fundamental antakelse knyttet til kvalitativ forskning: «Deltagernes perspektiver på fenomenet bør utfolde seg ut i fra deltagerens perspektiv (emic perspective), og ikke ut i fra hvordan forskeren ser på det (etic perspective)» (fritt oversatt, s.101). For å bevare et «etic perspective» forsøkte jeg å sørge for at deltagerne hadde stor frihet i hvordan de besvarte sine spørsmål. Dette innebærer at jeg prøvde å unngå å avbryte deltagerne sine svar, og at jeg ikke hadde en fast rekkefølge på spørsmålene i intervjuguiden. Slik kunne jeg følge opp interessante utsagn med nye oppfølgingsspørsmål, selv om det ikke var i den tematiske rekkefølgen jeg hadde tenkt på forhånd. For å teste ut ulike intervju spørsmål, min rolle som intervjuer og hvorvidt intervjuene kunne generere relevant kunnskap, ble det gjennomført to pilotintervjuer i forkant av studien.

2.2.1 Begrunnelse og gjennomføring av to intervjuperioder

Jeg har gjennomført to separate intervjuer med hver deltaker. Jeg gjør dette av to grunner. For det første fordi jeg argumenterer for at identitetsutvikling er en *prosess over tid*. Gjennom prosessen med å være skadet er det mulig at deltagerne opplever ulike tanker og erfaringer i forhold til hvor lenge de har vært skadet og hvor lenge det er til forventet retur til idretten. Brewer et.al (2010) viser at studiedeltakerne nedgraderte sin idrettsidentitet gjennom den post-operative rehabiliteringen etter korsbåndsskade, og at denne endringen var størst i perioden 6-12 måneder etter operasjon.

Å gjennomføre de første intervjuene i september/oktober 2014 og de neste i desember 2014 ga meg også muligheten til å komme frem til både unike og felles temaer fra første intervjuperiode som jeg kunne forfølge i siste intervjuperiode. Dette samsvarer med det femte trinnet i Kvale (2007) sitt forslag til en analyseprosesser ved intervjuforskning. Det ga meg mulighet til å gå i dybden på sentrale temaer hos deltagerne, samtidig som individuelle forskjeller kunne følges opp hos hver enkelt. Dette kan beskrives som et «self-correcting interview» (Kvale, 2007, s. 103), og har en vesentlig rolle i valideringsprosessen i studien.

2.2.3 Intervjuguide

Et semi-strukturert intervju innebærer at temaene i stor grad er bestemt på forhånd, men at rekkefølgen kan variere (Thagaard, 2013). Intervjuguiden⁴ inneholdt en introduksjon med kort

---

⁴ Se intervjuguide i vedlegg 4

informasjon om studiens hensikt og deltagerens rettigheter. I intervjuguiden for de første intervjuene endte jeg opp med seks hovedtemaer. Noen av spørsmålene i disse hovedtemaene var sentrale og ble stilt til alle, for eksempel: «Kan du fortelle litt om hvem du er?». Andre spørsmål var regnet som mindre sentrale, og ble kun stilt hvis det var relevant i det aktuelle intervjuet.

Ved flere anledninger opplevde jeg at intervjuene beveget seg bort fra mine forskningsinteresser. Etter første intervjuperiode vurderte jeg at intervjuguiden hadde for bredt tematisk fokus, med flere spørsmål som ikke ga relevant informasjon. Temaet idrettsskader tok en stor del av intervjutiden, og jeg ønsket et større fokus på identitet. For å vende fokuset mot identitet valgte jeg å endre deler av intervjuguiden frem mot andre intervjuperiode.

Tolkninger av den første intervjuperioden utgjorde grunnlaget for arbeidet mot den siste intervjuperioden. Intervjuguidene for oppfølgingsintervjuene var individuelle⁵. På bakgrunn av interessante funn og mine tolkninger av det første intervjuet ble det først valgt ut felles spørsmål for alle deltagerne. Deretter la jeg til individuelle oppfølgingsspørsmål som kunne belyse ulike interessante utsagn og validere mine tolkninger fra det første intervjuet. En slik fremgangsmåte er i tråd med Marshall & Rossman (2006) som beskriver at: «denne graden av systematisering av spørsmålene er nødvendig i eksempelvis analyse- og tolkingsfasen, hvor forskeren tester sine funn ved mer fokuserte og strukturerte spørsmål» (fritt oversatt, s. 101).

Jeg opplevde i begge intervjuperiodene at det var utfordrende å holde fokuset på identitet. En av grunnene til dette kan være at intervjuet inneholdt for mange ulike tematikker. Det kan også være at begrepet identitet ikke var godt nok definert i forkant av studien. Mine utfordringer med å skille mellom identitet, selvet og personlighet i intervjuene kan tyde på dette. En annen forklaring er at identitet i stor grad er en ubevisst prosess. Som nevnt i 5.1 hevder Schwartz et al. (2011) at folk ikke nødvendigvis er bevisste på de identitetsprosessene som foregår. Dette kan bety at fenomenet identitet ikke er lett tilgjengelig på et bevisst plan for deltagerne.

---

⁵ Se intervjuguide ved oppfølgingsintervjuer i vedlegg 5

2.2.4 Transkripsjon

En transkripsjon er en transformasjon fra talespråk til skriftspråk (Kvale & Brinkmann, 2009). Et intervju er et direkte sosialt samspill hvor samtalen inneholder ulike stemmeleier, tempo og kroppslig uttrykk. Dette samspillet er ikke umiddelbart tilgjengelige for leseren av transkripsjonen utenfor denne konteksten (Kvale & Brinkmann, 2009). Ved overgangen fra talespråk til skriftspråk mister vi mange nyanser, noe som gjør at transkripsjoner fremstår som dekontekstualiserte gjengivelser av intervjusamtaler (Kvale & Brinkmann, 2009).

Det er kun jeg som hovedforfatter som har transkribert intervjuene. Ifølge Kvale & Brinkmann (2009) vil forskere som transkriberer sine egne intervjuer lære mye om sin egen intervjustil. Under transkripsjonen vil de også til en viss grad huske de sosiale og emosjonelle forholdene ved intervjuet, og vil derfor allerede ha påbegynt en tolkning av det som ble sagt.

I transkripsjonene har jeg valgt å gjengi ordrett hva som har blitt sagt, i tillegg til å inkludere betydningsfulle detaljer. Disse detaljene innebærer pauser i samtalen, kroppslige tegn som latter eller tegn på negative eller positive emosjonelle reaksjoner. Dette er gjort for å forsøke å bevare noe av den opprinnelige konteksten i intervjuene. Et eksempel er kroppslige reaksjoner på samtaler om idrettsskader. En av deltagerne fikk tydelig tårer i øynene når hun fortalte om perioden etter at hun ble skadet. Slike kroppslige uttrykk ser jeg på som betydningsfulle i denne studien, og bør ikke bli «borte» i transkripsjonen. Slike detaljer ble skrevet i parentes i transkripsjonene.

2.2.5 Utvalg

Kvalitative studier baserer seg på strategiske utvalg. Dette innebærer at vi velger deltakere med egenskaper eller kvalifikasjoner som er strategiske i forhold til problemstillingene og studiets teoretiske perspektiver (Thagaard, 2013, s. 60). Det avgjørende utvalgsprinsippet er at utvalget skal være egnet til å utforske problemstillingen(e). Formålet med denne studien er å videreutvikle kunnskap om idrettsdeltakelse og identitetsutvikling hos ungdom. Dette betyr at det allerede finnes teoretiske perspektiver på området. Når jeg skulle velge ut deltagere til studien var jeg opptatt av de involverte skulle være idrettsaktive på et relativt høyt nivå. Dette fordi jeg tenkte at idrettsrollen ville være mer betydningsfull for dem enn for de mindre aktive, og at deres identitet derfor ville være sterkere koblet til idrettsrollen. Jeg tenkte at en sterk idrettsidentitet kunne bety at dem var mer utsatt for emosjonelle problemer hvis de ble hindret

fra å være idrettsaktive. Senere fant jeg empirisk støtte for denne sammenhengen hos eksempelvis Brewer et al. (2010) og Brewer et al., (1993b).

Kvalitative tilnærminger kjennetegnes av intensive og dypere analyser. En retningslinje for utvalgets antall er derfor at det er mulig å gjennomføre omfattende analyser (Thagaard, 2013). For Kvale (2007) er svaret på diskusjonen om antallet deltagere så enkelt som at: «du bør intervju så mange deltagere som du trenger for å finne ut det du trenger å vite» (fritt oversatt, s. 43). Utvalget i denne studien består av fem deltagere. Studiens design med to lengre intervjuer (ca. 30-60 minutter) for hver informant gir et relativt stort datamateriale. Med begrenset tidsramme og ressurser for analyse har jeg vurdert et lavt antall deltagere som best egnet. I tråd med de teoretiske perspektivene er deltagerne elever på videregående skole, og i aldersgruppen 16-20 år. Ifølge Erikson er identitetsprosesser et spesielt viktig fenomen i ungdomstiden, hvor: «dannelsen av en sammenhengende identitet er den mest fremtredende psykososiale krisen» (Steinberg, 2011, s. 258). I tillegg tyder forskning på at ungdom er spesielt sårbar for endringene en alvorlig skade kan medføre (Manuel et al., 2002). Ungdom er i tillegg i en avgjørende periode når det gjelder både idrettslig utvikling og valg av eventuell videre idrettskarriere eller studier. Dette gjør at deltagere i denne alderen kan oppleve det som Giddens (1991) beskriver som «crossroads», hvor de tar bevisste (eller ubevisste valg) som kan være avgjørende for både fremtidig idrettskarriere og yrkes- og utdanningsmuligheter (s. 113).

For å finne aktuelle deltagere ble alle geografisk nærliggende videregående skoler med idrettsfag eller toppidrettsgymnas kontaktet på mail. Lærerne med det sportslige ansvaret ved de aktuelle skolene fikk tilsendt informasjonsskriv og inklusjonskriterier for å være med i studien⁶. At kun idrettsfag og toppidrettsgymnas danner grunnlaget for utvalget har flere grunner. Jeg antok at elever på skoler med idrettsfokus er svært idrettsaktive, noe som gir større sannsynlighet for at disse elevene har en sterk idrettsidentitet (Brewer et al., 1993b, s. 244). Et annet inklusjonskriterium var at informanten skulle ha en alvorlig idrettsskade, og sannsynligheten for idrettsskader er større ved høy idrettsaktivitet (Thing, 2006).

To lærere på to ulike skoler oppga at de hadde elever med idrettsskader som kunne være aktuelle. Deretter videresendte lærerne informasjonsskrivet til de aktuelle elevene. Totalt fire

---

⁶ Se inklusjonskriterier i vedlegg 2.

elever ønsket å delta i studien, og disse fire elevene ga læreren godkjenning til at jeg kunne kontakte dem på mail eller telefon. Tilgjengelige datoer og tidspunkter ble først funnet i samarbeid med de to lærerne. Jeg kontaktet de fire elevene på mail og vi ble enige om tidspunkt for intervjuene. Den siste av de fem deltagerne ble funnet tilfeldig gjennom tips fra en av de andre deltagerne under det første intervjuet, og dette kan beskrives som «snøballmetoden» (Thagaard, 2013). Etter oppstart viste det seg at en av deltagerne allerede hadde deltatt på to fellestreninger i sin idrett, og dermed manglet inklusjonskriteriet om at skaden hindrer informantene i å delta i vanlig trening i sin idrett. Det viste seg også at én av deltagerne hadde sin andre korsbåndsskade og dermed ikke fulgte inklusjonskriteriet om at dette var den første alvorlige skaden. Etter vurdering ble dette ikke ansett som negativt for studiens design og problemstilling, men at disse deltagerne heller kunne bidra til en større bredde i utvalget. Utvalget har en relativt stor variasjon i forhold til hvor lang tid etter operasjon intervjuene er gjennomført (3 uker -11 måneder ved første intervju). Dette har gitt mulighet til å høre om erfaringer i ulike tidsperioder etter skade og operasjon. Dermed er det mulig at deltagerne kan uttrykke ulike erfaringer når de blir intervjuet i forhold til hvor lang tid som er gått siden operasjonen.

Alle de aktuelle respondentene viste seg å være jenter. Kun én gutt var aktuell, men skaden var ikke alvorlig nok for studiens inklusjonskriterier. Utvalget består dermed av fem jenter fra to forskjellige skoler. Denne studien har ingen hensikt om å fokusere på kjønnsforskjeller, selv om flere studier (Brewer et al., 1993b; Marcia, 1980; Murphy et al., 1996) viser at det kan være kjønnsforskjeller ved fenomenene som undersøkes.

Deltagere

Nedenfor følger beskrivelse av deltagerne. For å ivareta anonymiteten til deltagerne gis det begrenset informasjonen om hver enkelt. Alder tas ikke med på grunn av hensyn til anonymitet.

«**Anne**»: Har nå sin andre alvorlige idrettsskade (fremre korsbånd i begge knær). Hadde et år med full idrettsdeltakelse mellom første og andre skade. Spiller fotball. Det var gått 3 og 6 måneder etter operasjon ved første og andre intervju.

«**Celine**»: Har sin første alvorlige idrettsskade (fremre korsbånd). Spiller håndball. Det var gått 3 og 6 måneder etter operasjon ved første og andre intervju.

«**Kristine**»: Har sin første alvorlige idrettsskade (fremre korsbånd). Spiller fotball. Det var gått 11 og 14 måneder etter operasjon ved første og andre intervju. Tilbake i tilnærmet normal trening ved første intervju.

«**Emma**»: Har sin første alvorlige idrettsskade (fremre korsbånd). Spiller fotball. Det var gått 6 og 8 måneder etter operasjon ved første og andre intervju.

«**Silje**»: Har sin første alvorlige idrettsskade (fremre korsbånd). Spiller fotball. Det var gått 1 og 3 måneder etter operasjon ved første og andre intervju.

2.3 Analyse

Den største utfordringen med kvalitativ analyse er å finne mening i store datamengder (Patton, 2002). Patton (2002) skriver at dette involverer: «å redusere den store massen av rådata, skille trivia fra relevanse, identifiserer viktige mønstre, og utforme en ramme for å presentere essensen i dataene (s. 432). Det finnes allikevel ingen formler for hvordan forskeren skal komme frem til sine signifikante funn (Patton, 2002). Dette fører til at alle kvalitative studier er unike, og med en unik analytisk tilnærming. Den menneskelige faktor er derfor både en styrke og svakhet i kvalitativ analyse. (Patton, 2002).

Marshall & Rossman (2006) beskriver forskjellige analysestrategier med ulik grad av struktur, fra et objektivt ståsted med forhåndsbestemte kategorier til en mer åpen strategi – for eksempel grounded theory (se figur på s. 155). Marshall & Rossman (2006) beskriver at: «kvalitative studier kjennetegnes av at datainnsamling og tolkning går hånd i hånd for bygge en sammenhengende analyse ... de overordnede strategiene er nærmere den tolkende/subjektive enden av skalaen enn den tekniske/objektive enden» (fritt oversatt, s. 155). I denne studien har tidligere litteratur gitt inspirasjon og retning til analysen, samtidig som det var åpent for tolkninger fra dataene. Som det diskuteres nærmere nedenfor, innehar analysestrategien derfor både induktive og deduktive prosesser.

2.3.1 Valg av analyse

Schwartz et al. (2011) poengterer at folk ikke nødvendigvis er bevisste på de identitetsprosessene som foregår. Ifølge Schwartz et al. (2011) er det å forsvare sitt selv bilde mot trusler (her idrettsskader) en identitetsprosess som foregår på det ubevisste plan. Dette gjorde at jeg var usikker på i hvilken grad deltagerne kunne fortelle historier om identitet og

identitetsutvikling på et bevisst plan. Denne usikkerheten bidro til at jeg ønsket å kunne benytte tidligere teori i utviklingen av analysen og ved presentasjon av data, i motsetning til mer empirinære tilnærminger som grounded theory. Dette førte til en vurdering av hvorvidt analysen skulle basere seg på *induktive* eller *deduktive* resonnementer.

Intervjuer generer store datamengder, og det er nødvendig å begrense materialet slik at vi kan fokusere på dataene som er mest interessante og relevante til å belyse fenomenene vi undersøker (Seidman, 2007). Etter gjennomføringen av de første fem intervjuene var det første steget i analysen å markere og notere i transkripsjonene. Jeg ønsket først en *induktiv reduksjon* av dataene. Induktiv reduksjon innebærer at vi ikke møter dataene med forhåndsbestemte hypoteser eller teorier som vi prøver å «matche» med dataene, men at forskeren møter transkripsjonene med en åpen holdning og søker etter hva som ser ut til å være viktig og interessant i selve teksten (Seidman, 2007). Sparkes & Smith (2014) skriver at en induktiv fremgangsmåte kjennetegnes av at vi går fra det spesielle til det generelle, og at: «forskeren starter med en rekke ulike individuelle saker eller hendelser og etablerer så generaliseringer som knytter dem sammen» (s. 25). Derfor valgte jeg å markere og notere hvert intervju innen *overraskelser*, *interessante/viktige sitater* og *tvetydigheter/motsigelser*. Hensikten var å være åpen for overraskelser og tvetydigheter i dataene, samtidig som at sitater som virket interessante og relevante i forhold til mine problemstillinger ble ivaretatt.

Etter de fem første intervjuene var gjennomført ble jeg oppmerksom på at deltagerne svarte på flere av spørsmålene ved å fortelle lengre historier om sine liv og sin utvikling. Det så ut til at det formet seg noen felles mønstre for hvordan forholdet til idrett hadde utviklet seg hos deltagerne. Med bakgrunn i utsagn fra intervjuene noterte jeg derfor ned livshendelser og informasjon om deltagerens forhold til idrett. Slik utarbeidet jeg en kort og enkel biografi om hver informant. Deltagerne beskrev situasjoner og erfaringer gjennom historier som så ut til å være nyttige for å belyse mine problemstillinger. Derfor bestemte jeg meg for å benytte meg av *narrativ analyse*.

2.3.2 Narrativ analyse

På samme måte som i kvalitativ forskning generelt, er det ingen standarder for gjennomføringen av narrativ analyse. Sparkes & Smith (2014) beskriver ulike fremgangsmåter for narrativ analyse, men understreker også at disse beskrivelsene ikke skal behandles som en

fast mal. Det er ikke ulike steg eller en formel som må følges, som i «Interpretative Phenomenological Analysis» (IPA), «grounded theory» eller i «hierarkisk innholdsanalyse» (Sparkes & Smith, 2014). Ifølge Flick (2007) innebærer narrativ: «å be intervjupersonen om å fortelle en historie, i stedet for å forvente at de skal besvare spørsmål. Vi finner også kombinasjoner av disse tilnærmingene – intervjuer med narrative deler og deler med spørsmål-svar deler» (fritt oversatt, s. 78-79). Min studie har en slik kombinasjon, med både deler som inviterer deltagerne til å fortelle historier, og deler med spørsmål som forsøker å belyse mine forskningsinteresser.

Forskjellen mellom narrativ analyse og andre analyser er fokuset på narrativ (Sparks & Smith, 2014). Narrativ analyse ses på som et overordnet begrep for ulike metoder som forsøker å forstå, tolke og representere data i form av historier (Sparks & Smith, 2014). Silverman (2013) beskriver følgende nøkkelspørsmål for narrativ analyse:

- In what kind of story does a narrator place herself?
- How does she position herself to the audience, and vica versa?
- How does she position characters in relation to one another, and in relation to herself?
- How does she position herself to herself, that is *make identity claims* (Bamberg, 1997, quoted by Riessman, 2011).
(s. 110, kursiv tilføyet).

Jeg forsøkte å besvare flere av disse nøkkelspørsmålene. Med bakgrunn i mine problemstillingene var jeg spesielt interessert i hvordan deltagerne gjennom sine historier kunne si noe om identitetsutvikling.

2.3.3 Gjennomføring av narrativ analyse

Etter alle intervjuene var transkribert skrev jeg dem ut i hefter med sidetall. Dette gjorde det lettere å gjøre det Sparkes & Smith (2014) kaller «*compare and contrast*» ved å se etter likheter og forskjeller mellom både ulike deltagere, og mellom første og andre intervju hos samme informant. Her så jeg etter mønstre i deltagerne sitt forhold til idrett og hvordan de hadde utviklet en idrettsidentitet.

Med kjennskap til tidligere litteratur kunne utsagnene senere tolkes på et høyere nivå, med bakgrunn i relevante teorier. Det senere stadiet av analyseprosessen har derfor et større fokus på *deduktiv reduksjon* av dataene. Et eksempel på dette er strukturen til idrettsidentitet (athletic identity). Først gjorde jeg en induktiv reduksjon hvor jeg så at deler av intervjuene handlet om at deltagerne på ulike måter identifiserte seg med idrettsrollen. Deretter fulgte den deduktive reduksjonen hvor jeg tolket funnene i lys av relevant teori. Tidligere teorier har argumentert for hvordan idrettsidentitet konstrueres, og jeg forsøkte å se likheter og forskjeller mellom disse teoriene og mine egne data.

Relevansen til både induktive og deduktive prosesser førte til at jeg forsøkte å kombinere disse på samme måte som beskrives i Marshall & Rossman (2009): «... analysen av intervjudataene involverte å gå frem og tilbake mellom induktive og deduktive tilnærminger ... denne bevegelsen ga rom for både verifisering av deduktive hypoteser og utforskningen av induktive funn fra datamaterialet (fritt oversatt, Marshall & Rossman, 2006, s. 26). Analyseprosessen i denne studien har derfor klare fellestrekk med stegene som beskrives i Kvale (2007). Disse seks stegene innebærer en utvikling fra deltageres egne perspektiver og induktive prosesser, til en mer deduktiv prosess hvor forskeren tolker materialet i lys av deltageres forståelse, men også gjennom egne perspektiver og tidligere teori.

I analysedelen har jeg forsøkt å strukturere og presentere analyseprosessen på følgende måte: Først en induktiv og mer empirinær del hvor jeg fortløpende presenterer mine tolkninger av dataene. Deretter følger en mer deduktiv diskusjonsdel med henvisning til teorier fra tidligere litteratur. En slik prosess viser et dialektisk forhold mellom dataanalyse og teoretiske perspektiv, noe som ifølge Thagaard (2013) er vanlig i kvalitative studier.

Refleksjon

Narrativ analysemetode ble ikke valgt før senere i prosessen. I utformingen av intervjuguide var det derfor ikke fokusert på hvordan materialet senere skulle analyseres, men heller et fokus på hvordan problemstillingene kunne belyses i form innhold og spørsmål. I ettertid vurderer jeg det slik at intervjuguidene kunne hatt et tydeligere fokus på utvikling av narrativ. Tiltak for dette kunne vært færre tematikker og spørsmål og mindre involvering fra meg som intervjuer. Det kunne også oftere vært oppmuntret til lengre historier med fokus på sammenhenger

mellom hendelser og deltageres utvikling over tid. Dette ville kunne styrket den narrative tilnærmingen i studien.

2.4 Reliabilitet, validitet og generalisering

Reliabilitet, validitet, objektivitet og generalisering er begreper fra den kvantitative forskningstradisjonen. Reliabilitet stiller spørsmålet om andre forskere som anvender de samme metodene vil komme frem til samme resultat (Thagaard, 2013). Et spørsmål om validitet handler om hvorvidt tolkningene vi kommer frem til er gyldige i forhold til den virkelighet vi har studert (Thagaard, 2013). Disse begrepene er problematiske å overføre til kvalitativ forskning (Silverman, 2013; Sparkes & Smith, 2014; Thagaard, 2013). Reliabilitet eller «repliserbarhet» er knyttet til en forskningslogikk med nøytralitet som ideal, hvor resultatene blir sett på som uavhengige av relasjoner mellom forsker og deltagere (Thagaard, 2013). Dette strider med narrativ analyse og et konstruktivistisk syn på kunnskapsproduksjon. Flick (2007) eksemplifiserer dette: «Identical repetition of a narrative in repeated narrative interviews is rather a sign of a constructed version than of the reliability of what has been told» (s. 15). Thagaard (2013) hevder at forskere i kvalitativ forskning heller må: «... argumentere for reliabilitet ved å redegjøre for hvordan dataene er blitt utviklet i løpet av forskningsprosessen» (s. 202). En god beskrivelse av denne redegjørelsen er begrepet «transparent». Målet er å gjøre forskningsprosessen *gjennomsiktig* slik at hvert trinn kan vurderes (Thagaard, 2013). For å sikre reliabilitet i denne studien har jeg forsøkt å skrive frem et tydelig skille mellom hva som *primærdata* (deltageres egne perspektiver og utsagn) og hva som er mine tolkninger (Thagaard, 2013). I tillegg er det beskrevet fremgangsmåter for hvert trinn av analyseprosessen. Denne detaljerte dokumentasjon gjør det mulig å spore forskningsprosessen slik at leseren kan vurdere studiens pålitelighet, og kalles *dependability* (Sparks & Smith, 2014).

Objektivitet omhandler hvorvidt dataene, tolkninger og konklusjoner har sitt utspring i konteksten og personene *utenfor* forskerne og ikke er basert på forskerens subjektivitet og fantasi (Sparkes & Smith, 2014). I et konstruktivistisk paradigme innebærer dette å være refleksiv i sitt arbeid slik at dataene kan spores tilbake til den originale konteksten og at de metodologiske valgene underveis kan etterprøves (Sparkes & Smith, 2014). Denne refleksiviteten innebærer at forskeren gjør rede for perspektivene som tas med inn i studien. I

denne studien gjøres min bakgrunn og perspektiver eksplisitte i bakgrunn for studien. De metodologiske valgene underveis har jeg beskrevet i kapitlene ovenfor.

Det er ulike måter å forstå begrepet generalisering, og det er alternative forståelser som er bedre tilpasset kvalitativ forskning. En statistisk generalisering fra et stort utvalg kan ikke gjøres i kvalitativ forskning. Sparkes & Smith (2014) refererer til Yin (1989) som hevder case-studier er: «generaliserbare til teoretiske proposisjoner og ikke for populasjoner, eller universer» (s. 184). Målet for forskeren er å videreutvikle og generalisere teorier (analytisk generalisering), ikke å presentere frekvenser (statistisk generalisering). Kvale (2007) fremmer at analytisk generalisering i intervjustudier være både forskerbasert og leserbasert: «Forskeren kan presentere tykke og spesifikk beskrivelser, så vel som gode argumenter for generalisering av hennes funn. Leseren kan på sin side, på grunnlag av detaljerte kontekstuelle beskrivelser fra en intervjustudie, vurdere om funnene kan overføres til andre situasjoner» (fritt oversatt, s. 127). I tråd med dette hevder Stake (1995, s. 87) at narrativ ofte omhandler kronologiske presentasjoner, personlige beskrivelser og et fokus på tid og sted som gir et godt grunnlag for at leseren erfarer en *vikarierende erfaring* (Sparkes & Smith, 2014). Eksempelvis kan personer som har opplevd å være skadet kjenne seg igjen i uttalelsene og/eller tolkningene i denne studien, og oppleve det som Delmar (2010) beskriver som *recognisability* (Sparkes & Smith, 2014).

Validitet i samfunnsforskningen innebærer å spørre seg om den valgte metoden undersøker det vi har som mål å undersøke (Kvale, 2007). I hvilken grad kan vi si at våre observasjoner reflekterer det fenomenet vi er interessert i? Validering tilhører ikke en separat del av undersøkelsen, men omfavner hele forskningsprosessen (Kvale, 2007). Kvale (2007) beskriver denne valideringen som bestående av tre elementer; «to check, question and theorize». Å sjekke (to check) den produserte kunnskapen er å innta en kritisk posisjon hvor forskeren forsøker å falsifisere sine tolkninger. Dette kan innebære å se etter negative bevis, utføre «member checking» og vurdere forskerens påvirkninger (Kvale, 2007).

Kvale (2007) forslår ulike kontekster hvor validering forekommer. Dette kontekstene er «self-understanding, critical commonsense understanding and theoretical understanding» (s. 125). Den mest aktuelle konteksten for denne studien er konteksten self-understanding hvor det foretas ulike former for «*member validation*» av intervjupersonen. Denne valideringen er ofte en «communicative validity» hvor testingen av validitet skjer i kommunikasjon mellom forsker

og informant, en relasjon som er fundamental i et sosial-konstruktivistisk paradigme (Kvale, 2007).

Jeg har forsøkt å sikre validitet ved å se etter overraskelser og tvetydigheter i materialet (se 2.3.3 om gjennomføring av analyse). Samtidig har jeg fortløpende søkt etter validering fra deltagere under intervjuene. Det er også gjort vurderinger av egen påvirkning på intervjusituasjonen (se 2.1.1 om epistemologi).

2.5 Etikk

Forskning inneholder en rekke etiske problemstillinger. Et overordnet spørsmål ved planleggingen av et forskningsprosjekt er verdien til kunnskapen som produseres (Kvale, 2007). Samfunnsvitenskap bør bidra til å ivareta både forskningsinteresser og menneskelige interesser (Kvale, 2007). Ved denne studien er det gjennomført intervjuer, og derfor vil jeg vurdere studiens etiske utfordringer gjennom det Kvale (2007) beskriver som intervjuforskningens syv faser: tematisering, design, intervjusituasjon, transkripsjon, analyse, verifisering og rapportering (s. 24).

Tematisering

Hensikten med et forskningsprosjekt bør, utenom forskningsverdien til kunnskapen som produseres, ta sikte på å forbedre den menneskelige situasjonen ved fenomenet som undersøkes (Kvale, 2007). I denne studien innebærer dette hvilket forhold ungdom har til idrett, hvordan de identifiserer seg med idrettsrollen og hvordan ungdom erfarer å gå i gjennom en alvorlig idrettsskade. Denne studien bør i så henseende ikke bare søke etter å videreutvikle forståelsen og teoretisk kunnskap om disse temaene, studien bør også forsøke å fremme hvordan ungdom sitt forholdet til idrett, identifisering med idrettsrollen og erfaringer med idrettsskader kan være en del av en positiv ungdomsutvikling. For å forbedre disse menneskelige situasjonene diskuteres det i den oppsummerende diskusjonen hvordan en identitet koblet til idrettsrollen kan være en del av en positiv ungdomsutvikling.

Design og intervjusituasjon

Designet involverer informert samtykke, sikre konfidensialitet og vurdere de mulige konsekvensene for studiens deltagere (Kvale, 2007). Før oppstart av intervjuene ble det søkt og

innvilget godkjenning fra NSD (Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste)⁷. Å sikre deltagerne anonymitet ble gjort gjennom ulike tiltak. Det første var å gi hver informant et pseudonym, både i transkripsjoner, notater og i selve studien. Videre ble det gjort en vurdering av hvilken informasjon som måtte tas vekk i studien for at deltagerne ikke kunne bli gjenkjent. Dette innebar at utsagn med navn på steder, klubb, personer eller utsagn hvor informanten kan bli gjenkjent ble endret.

Idrettsskader kan ifølge forskning (Brewer et al., 2010; Grindstaff, Wrisberg & Ross, 2010; Manuel et al., 2002) være psykologisk utfordrende for ungdom. Med tanke på temaet identitet viser også studien til Lally (2007) at idrettsutøvere ikke ønsket å reflektere rundt negative hendelser før etter de hadde lagt opp idrettskarrieren og skapt en ny identitet. Dette førte til at jeg måtte vurdere hvordan deltagerne kunne beskyttes mot uheldige virkninger av å være med i studien (Thagaard, 2013). Å bevisstgjøre deltagerne på at skaden kan gi konsekvenser for fremtiden, for eksempel ved å spørre om skaden har endret noe på deres idrettsambisjoner, kan bidra til å forsterke en situasjon som allerede er utfordrende (Thagaard, 2013). Fokuset i intervjuene var imidlertid å formidle en forstående tilnærming som ifølge Thagaard (2013) kan gi støtte til de involverte. Vurderinger av hvorvidt spørsmålene var utfordrende for deltagerne ble gjort fortløpende under intervjuene. Flere viste kroppslig og verbalt at det å være skadet var emosjonelt utfordrende. Celine uttrykte at det var utfordrende å snakke om sin skade, men at dette hadde vært nødvendig for å legge det bak seg. Spørsmålene så ut til å skape refleksjoner og nye perspektiver og bidro til å bearbeide erfaringene med å være skadet.

Transkripsjon og analyse

I transkripsjonen, så vel som i studiens rapportering, må deltagerne konfidensialitet beskyttes. Ingen av deltagerne skal kunne gjenkjennes. Dette ble gjort på samme måte som i rapportering av resultater og analyse. Navn på personer, steder, klubber eller annen sensitiv informasjon ble byttet ut, og deltagerne fikk et pseudonym. Et annet spørsmål er om transkripsjonen er lojal mot intervjupersonens utsagn (Thagaard, 2013). Som nevnt tidligere skrev jeg ordrette transkripsjoner for å bevare denne lojaliteten.

---

⁷ Se vedlegg 1 for godkjenning fra NSD.

Ved analysen endres forholdet mellom forsker og informant. Deltakerne har ikke lenger samme innflytelse over egen medvirkning som i intervjusituasjonene, og forskerens innflytelse er mer fremtredende i analysefasen (Thagaard, 2013). Forskerens relasjonen til deltagerne er nå knyttet til arbeidet med selve teksten (Thagaard, 2013). Her oppstår en problemstilling knyttet til avstanden mellom forskerens forståelse av fenomenet og deltagerens perspektiver. Forskerens analyse og tolkning av resultatene skapes i samhandling med annen forskning og teoretiske perspektiver (Thagaard, 2013). Dette fører til at forskerens forståelse er en fortolkning av deltagerens forståelse. utfordringene til forskeren kan oppsummeres med spørsmålet: «Hvordan er deltakernes perspektiver representert i forskerens analyser og presentasjon av data i teksten?». Jeg har forsøkt å ivareta deltagerens perspektiver ved å skille tydelig mellom empirinære og mer empirifjerne deler i analysen. Starten av hvert analysekapittel er gjort uten å relatere til annen forskning og relevante teoretiske perspektiver. Her er forskjeller mellom deltagerne mer tydelig, og deres ulike perspektiver vises i teksten.

I diskusjonene i analysekapitlene er annen forskning og teori mer fremtredende. I diskusjonene oppsummeres tolkningene i stor grad ved å vise til mønstre og fellestrekk hos deltagerne i mine tolkninger, og perspektivene til hver enkelt informant er ikke like synlige.

Verifisering og rapportering

En av oppgavene til forskeren er at kunnskapen som presenteres verifiseres så langt det lar seg gjøre. Er resultatene og tolkningene som presenteres i tråd med deltagerens selvforståelse? Jeg forsøkte å verifisere utsagn og tolkninger fortløpende i intervjuene. Dette gjorde jeg gjennom å stille oppfølgings spørsmål hvis noe var uklart eller for å bekrefte/avkrefte min tolkning av tidligere utsagn. Oppfølgingsintervjuene har en vesentlig rolle i verifiseringen av mine tolkninger. Et slikt *re-interview* er i henhold til Kvale (2007) «self-correcting» i form av at deltagerne kan kommentere forskerens tolkninger og utdype deres originale utsagn. Jeg presenterte tidligere utsagn som deltagerne kom med i det første intervjuet, og spurte informanten hva de egentlig mente med dette. Noen av deltagerne ble også kontaktet på mail noen uker etter de siste intervjuene for å avklare noen tvetydigheter.

Ved rapporteringen av studien møter vi igjen på problemet om konfidensialitet og hvilke konsekvenser publiseringen har for intervjupersonene (Kvale, 2007). Ved publisering er det viktig at ingen av deltagerne kan gjenkjennes av seg selv eller andre i teksten. Noen av

deltagerne i denne studien tilhører samme nettverk, og det gjør det utfordrende å sikre at de ikke identifiserer hverandre (Thagaard, 2013). For å sikre anonymiteten er biografiske kjennetegn om hver enkelt redusert.

Ved publisering forsøker forskeren å ivareta både sine egne forskningsinteresser og deltagerne sine perspektiver. Utfordringen er at forskeren benytter dataene til å danne et teoretisk perspektiv som ofte vil ligge utenfor deltagerens forståelse av sin situasjon, og tolkningene kan derfor virke både fremmedgjørende og provoserende (Thagaard, 2013). For å unngå dette hevder Kvale & Brinkmann (2009) at forskeren er etisk ansvarlig for å markere et tydelig skille mellom egne perspektiver og presentasjonen av deltakerens forståelse av sin situasjon (Thagaard, 2013). Dette er gjort ved at det i teksten synliggjøres at eventuelle tolkninger i denne studien er gjort på grunnlag av relevant teori eller min egen tolkning av intervjuene.

3. Analyse og diskusjon

I dette kapitlet presenteres resultater og analysen fra datamaterialet. Det er til sammen fem delkapitler med hver sin overordnede tematikk. Ved presentasjon av sitatene vil jeg fortløpende gjøre tolkninger av datamaterialet. I slutten av hvert delkapittel oppsummeres resultatene i en diskusjon med henvisning til relevant litteratur.

3.1 Idrettens betydning for ungdoms identitet

Målet med analysen er å forstå hvordan idrett er en del av identitetsskapende prosesser hos ungdom. I intervjuene spurte jeg deltagerne om «du kan fortelle litt om hvem du er?». Jeg stilte dette spørsmålet for å høre hvordan deltagerne velger å beskrive seg selv. De fleste deltagerne velger å beskrive seg selv ved å snakke om idrett:

Anne: Jeg heter[navn]. Jeg er fra [stedsnavn], like ved [stedsnavn]. Jeg flytta... Eller jeg går [årsklasse].klasse nå, så jeg har gått her i [antall år] år snart. Også er jeg, ja jeg spiller fotball, og spiller for [lagnavn]. Jeg spilte før på [lagnavn], da spilte jeg bare for et vanlig 97-lag, så jeg har aldri egentlig spilt med noen gutter og sånn.

Celine: Ja. Jeg spiller jo håndball da, også går jeg her på [skolenavn]. Spiller for [lagnavn], damelaget vi har her (stedsnavn). I [divisjon laget spiller i]. Også har jeg vært med på tidligere landslag, yngre landslag. Så fikk jeg en korsbåndsskade på første dagen min her, [dato] i fjor. Også opererte jeg i oktober da.

Silje: Jeg heter jo [navn]. Er [alder] år, og kommer fra et sted som heter [stedsnavn]. Like ved [stedsnavn]. Jeg har spilt på litt forskjellige lag, [navn på klubb], [navn på klubb], jeg har nettopp gått over til [navn på klubb]. Jeg har fått spille noe kamper der, bare trent litt. Ja, så er jeg glad i å være med vennene mine og, hehe, ja spille fotball og ja. Det er vel det meste det.

Det virker som at deltagerne umiddelbart velger å trekke frem idrettsdeltakelse i beskrivelsen av seg selv. Deltagerne presenterer en del grunnleggende informasjon som navn, bosted og alder, men utenom dette så velger de fleste å snakke om idrett. Det kan være ulike grunner til dette. Det kan være at den informasjonen de er gitt om studien, i tillegg til introduksjonen i starten av intervjuet, gjør at deltagerne forventer at det er noe med idrett jeg vil høre om. Hos informant 1,2 og 3 startet jeg intervjuet med å si at de to målene med studien var å få dypere kunnskap om hvilken rolle idrett har i livet til ungdom, og i tillegg hvordan de erfarer å ha en alvorlig idrettskade. I intervju med informant 4 og 5 hadde jeg ikke en slik introduksjon. Likevel velger informant 5 å trekke frem idrett i sin beskrivelse av seg selv. Det indikerer at deltagerne ser på idrett som en viktig del av seg selv, for sitt selvbylde og for hvem de føler de

er. For å teste denne tolkningen nærmere valgte jeg å spørre flere av deltagerne (Anne, Celine og Kristine) om hvordan de vil beskrive seg selv med FÅ setninger, og hva de vil trekke frem ved seg selv da. Anne svarer da: «Jeg spiller fotball, jeg er veldig glad i å trene. Jeg trener ganske mye. Også har jeg vært skada, langvarig skada to ganger. Vet ikke. Jeg er en veldig glad jente egentlig, hehe ...». Celine sier også at hun er en glad jente: «... som er veldig opptatt av trening, og spiller mye håndball. Det er egentlig det viktigste for meg». Kristine spør: «I forhold til meg som idrettsutøver, eller i forhold til meg som person?».

Når deltagerne blir bedt om å trekke frem det viktigste ved seg selv er idrett fortsatt det sentrale. Kristine er mer usikker på hva jeg spør om, og det kan virke som hun opplever et skille mellom personlighet og identitet. For Kristine virker det som å snakke om seg selv som idrettsutøver eller som person er to forskjellige ting. Ved spørsmål om hvem de er bruker deltagerne i mindre grad personlige karakteristikk som «jeg er utadvendt», «snill» eller lignende for å beskrive seg selv. Slike personlige egenskaper blir mer synlig når jeg stiller spørsmålet «Hvordan tror du andre vil beskrive deg?». Ved dette spørsmålet skiller også Emma mellom personlighet og identitet: «Åj. Som idrettsutøver, og person, eller?». Her svarte jeg noe ureflektert med «mer som person kanskje», noe som fikk Emma til å svare med mer personlige karakteristikk som «positiv, blid». Samtidig nevner hun også «glad i fart og idrett og sånn». Silje tror også at andre vil beskrive henne med en slik blanding av personlige egenskaper og idrett: «Kanskje litt surrete, hehe. Tror snill, ja. Tar vare på vennene mine, prøver så godt jeg kan i hvert fall. Veldig interessert i fotball i hvert fall, veldig seriøs. Ja, det er vel sånn jeg tror de ser meg». Celine har et tydeligere idrettsfokus for hvordan andre vil beskrive henne:

Jaa, ei håndballjente som er veldig fokusert. Og sikkert litt, for fokusert, litt sånn perfektjonist på ... Mange områder ... Både der (idrett) og sånn skolemessig, men ... Først og fremst ville dem ha dratt frem det med håndball og idrett da ja ... Tenker jeg.

Samtidig kan det virke som to av deltagerne ikke tror idrett blir sentralt hvis de blir beskrevet av andre. Anne sier:

I hvert fall at jeg er veldig ... Også nesten alltid smiler og sånne ting, og er ikke så ofte sur og sånne ting egentlig ... Ja. Jeg vet ikke helt egentlig. Liker å prøve nye ting. Tørre og liksom stå fram og sånne ting, jeg er ikke noe sjenert eller sånne ting. Noe sånt.

Etter en lengre pause sier Kristine: «Glad. Eeh, kan være bestemt. Eller ha mine egne meninger. Eeh, også. Positiv forhåpentligvis. (Pause). Nei, jeg vet ikke helt, jeg synes det er veldig vanskelig».

Her ser vi at noen av deltagerne uttrykker et slags skille mellom seg selv som *idrettsutøver* og som *person*. Det er stor variasjon blant deltagerne med tanke på om de tror andre vil velge å trekke frem idrett eller personlige egenskaper for å beskrive dem. Likevel kommer denne koblingen mellom idretten og identitet til uttrykk gjennom ulike spørsmål. Idrett trekkes frem av alle deltagerne, enten for å beskrive seg selv, eller for hvordan de tror andre vil beskrive dem.

I løpet av intervjuene bekrefter ungdommene betydningen av idretten mer direkte. Jeg spør Kristine om hvorfor hun tidligere i intervjuet sa at det er viktig for henne at andre ser på henne som idrettsutøver: «Fordi det liksom er en stor del av meg, og bruker mye tid på det også. Det er noe jeg har lyst til å være god i da. Ja, det er en stor del av meg». At hun sier at det *er en del av meg* gjør at jeg blir nysgjerrig og spør hva hun legger i dette: «Jeg har spilt fotball veldig lenge, så det er liksom, så det har gjort at det liksom er en del av min identitet da ... mye å si for min stolthet da, at det er jeg liksom god på». Selv om jeg aldri har nevnt ordet identitet i samtalene, trekker hun frem dette selv og viser at hun er bevisst på at idretten har en slik betydning.

Celine sier i første intervjuet at «håndball definerer meg ganske mye ...», og i oppfølgingsintervjuet spør jeg hva dette innebærer: «Man, ser jo på hva, hva slags egenskaper hver enkelt person har, og hva man assosierer med seg selv, og der er jo håndball veldig viktig for meg ...». Her kan det se ut som at Celine ved å nevne hvilke egenskaper folk har beskriver noe som omhandler personlighet. Samtidig sier hun at håndball er viktig for hva hun assosierer med seg selv, som peker mot at håndballen er viktig for hennes følelse av hvem hun er og for sin identitet.

Trening

I tillegg til idrettsdeltakelsen ser det ut til at jentene i denne studien uttrykker at annen trening og aktivitet er en del av identifiseringen med idrettsrollen og en fysisk aktiv livsstil. Anne beskriver at: «jeg er veldig glad i å trene. Jeg trener ganske mye ...». Hun sier videre at hun er så vant til å trene og at hun: «merker at det er hverdagen». Det virker som det er viktig for Anne å legge frem at hun har en stor treningsmengde. Anne sier det å trene er viktig fordi hun opplever at det er hennes livsstil, og at det å holde seg i form gjør at hun får en «deilig følelse». Anne syntes det var godt og endelig kunne trene «skikkelig styrke» etter skaden for da: «... får

jeg to i en da, jeg både kan bli trent, og synlige muskler i beina ... og alle jenter trener jo for å få bra rompe og sånn da, tenker liksom 'jaja, da trener jeg det samtidig' ...». Hvis ikke Anne hadde spilt fotball så ser hun for seg at: «... hvis jeg ikke hadde fått spilt fotball igjen da tror jeg at jeg hadde vært i treningsstudio nesten hver dag ... jeg er så vant til å trene så mye så». Silje beskriver: «Så jeg føler på en måte, føler meg bra etterpå når jeg har trent, selv om det ikke er fotball».

Selv om trening er betydningsfullt, ser det ikke ut til å være et fullverdig alternativ til idretten for Anne: «jeg trener fortsatt nesten like mye ... jeg tror jeg trener styrke 10 ganger i uka eller noe, og det blir så kjedelig». Celine sier hun er veldig opptatt av trening og: «... om jeg ikke spiller håndball eller ikke, så er trening veldig viktig for meg». Det ser ut til at også trening kan være koblet til identiteten hos Celine: «Håndballen definerer jo mye av meg, men ikke bare håndballen, men treninga og sånn ...». I fremtiden ser Celine for seg å være aktiv med annen trening:

... eller når jeg slutter med håndball, så vil jeg fortsette å trene hardt, det tror jeg. For det er på en måte en sånn rutine man setter seg inn i, ja, det gir en god følelse da. Det vil jeg alltid komme til å gjøre.

Allikevel sier hun som Anne at annen trening ikke gir det samme som idretten: «Håndball gir mye glede ... og mer enn bare vanlig trening»; «... man blir demotivert når man ikke får drive med håndball også skal man bare trene sånne kjedelige ting [alternativ trening] hver dag ...». Både Kristine og Silje ser ut til å bekrefte dette med betydningen av å være aktiv og å trene, samtidig som det ikke kan erstatterollen som idrettsutøver. Etter skaden fikk Kristine positive kommentarer for sin gode alternative trening: «men det blir liksom ikke det samme, for det er ikke det man *gløder for* (kursiv tilføyet) på en måte ...». Selv om Silje i oppfølgingsintervjuet sier hun føler seg bra etter å ha trent andre ting enn fotball, beskriver hun også denne forskjellen mellom det å trene og det drive med sin idrett:

Det hadde ikke gitt meg samme gleden i det hele tatt, jeg tror det hadde vært ganske forferdelig for det [å kunne trene, men ikke spille fotball], men det hadde hjulpet mye. Bare man får trene i det hele tatt, holde seg i form, så er jo på en måte det som er det viktigste. Men, nå er jo jeg utrolig glad i håndball så.

Emma og Anne uttrykker at det å *stå over* trening gir en dårlig følelse. Emma opplever at hun etter skaden må følge sitt rehabiliteringsprogram: «Eller så blir jeg sånn, får litt skyldfølelse». Hvis Anne dropper to treningsøkter i uka: «da får jeg skikkelig dårlig følelse. Jeg blir skikkelig

sånn, også angret jeg på det etterpå da, hvis jeg sitter hjemme en time liksom». Det ser ut til at alle deltagerne opplever det som viktig å trene og å være fysisk aktive. Spesielt Anne og Celine vektlegger verdien av det å trene og å holde seg i form. Resultatene i min studie indikerer at det å identifisere seg med idrettsrollen også kan innebære det å trene generelt og å være fysisk aktiv.

Diskusjon

Idrett trekkes frem både når deltagerne skal beskrive seg selv for første gang, og etterpå når jeg spør om de kan gjøre dette med FÅ setninger. Flere av deltagerne sier også direkte at idretten er en viktig del av den de er, noe de alle bekrefter når jeg presenterer dette som min tolkning i intervju 2. Analysen ovenfor antyder relativt tydelig at idrett er viktig for deltagerne sin identitetsfølelse, og samsvarer med Schwartz et al. (2011, s. 3):

Characteristics such as these [personlige og sosiale karakteristikk av seg selv eller grupper] only become part of identity to the extent that they are interpreted and infused with personal and social meaning, and that these meanings are applied to define individuals or groups -in other words to the extent that people use them to answer the question 'who are you?'

Det er samtidig store variasjoner i hvordan deltagerne velger å besvare spørsmål om seg selv, enten med idrettsbeskrivelser eller med personlige egenskaper. Flere av deltagerne fremhever seg selv som glade og positive. Dette samsvarer med Manuel et al. (2002) som refererer til studier hvor idrettsaktive ungdommer er funnet å være mindre deprimerte og ha større grad av følelsesmessig velvære enn andre ungdommer. Det ser ut til at Schwartz et al. (2011) har rett når de skriver at spørsmålet "hvem er du?" kanskje høres simpelt ut, men at det bak dette spørsmålet i virkeligheten skjuler seg en betydelig kompleksitet (s. 2). Dette viser hvordan identitet, selvet og personlighet er komplekse fenomener som kan være utfordrende å skille fra hverandre.

Det å trene og å være aktiv ser også ut til å være koblet til deltagerne sin identitet. Dette samsvarer blant annet med studien til Soukup et al. (2010) som viste at unge idrettsutøvere hadde høyere treningsidentitet (exercise identity) enn ungdom på samme alder i et utdanningsprogram for kroppsøving. Soukup et al. (2010) skriver: «Individuals with strong exercise identities validate and reinforce their identities by exercising, and the validation of the exercise role identity increases the likelihood that the individual will continue to adhere to

exercise programs in the future» (s. 33). Soukup et al. (2010) refererer også til andre studier som har kommet frem til at trening og de sosiale interaksjonene som individer utvikler gjennom trening, får en viktig rolle i identiteten til de som trener mye (s. 33).

Med bakgrunn i denne studien kan det være nyttig å se nærmere på en eventuell sammenheng mellom treningsidentitet og idrettsidentitet. Brewer et al. (1993b) hevder: «It is possible that sport or exercise may acquire an addictive quality for individuals for whose self-worth is dependent on their identification with the athlete role». Samtidig ser det ut til at annen type trening/aktivitet ikke gir deltagerne «det samme» som idrettsdeltakelsen. Idrettsrollen ser derfor ut til å ha en unik posisjon i livet til deltagerne, og dette samsvarer med studien til Adler & Adler (1989) hvor idrettsrollen blir en hierarkisk identitet hvor: «one role, whether new or already in existence, ascends from its former stature to a position of prominence of `psychological centrality` (Rosenberg 1979) in an individual's constellation of identities» (Adler & Adler, 1989, s. 308).

3.2 Ulike strukturer i identitetskonstruksjon

Å belyse og argumentere for idrettsdeltakelse som et identifiserende fenomen leder meg til et annet spørsmål: *hvordan* blir idrett en viktig del av ungdom sin identitet? Jeg vil nå presentere funn fra min studie som indikerer at en idrettsidentitet handler om både personlige, relasjonelle og kollektive prosesser (Schwartz et al., 2011). Personlige eller individuelle prosesser blir av Schwartz et al. (2011) beskrevet som: «Aspects of self-definition at the level of the individual person. These may include goals, values and beliefs (Marcia, 1966; Waterman, 1999) ... desired, feared, and expected future selves (Marjus & Nurius, 1986), and one's *overall life story* (s. 3, kursiv tilføyet). Emma forteller at hun etter skaden ikke vet om andre fortsatt ser på henne som fotballspiller, men *for seg selv* så ser hun i hvert fall på seg selv som det. Hun sier også at hun «liker å tenke på meg selv, en som er litt alvorlig når det kommer til sånn fotball og trening, og at jeg har høye mål for meg selv». Silje sier hun tidligere syns det var kult at andre så på henne som fotballspiller, men at hun nå ikke bryr seg om det lenger, og at nå: «er det mest viktig for meg selv og bare bli bedre ...». Celine sier hun vil se på *seg selv* som en ganske seriøs idrettsutøver. Celine opplever også at: «Å finne en vei å gå [sportslig karriere] har vært litt vanskelig da, men. Nå lå egentlig veien litt klar for meg ...». Disse sitatene kan tyde på at personlige prosesser utgjør en del av identitetsutviklingen hos deltagerne.

Relasjonelle prosesser viser til: «one`s roles vis-à-vis other people, encompassing identity contents such as child, spouse, parent, co-worker, supervisor, customer etc ...» (Schwartz et al., 2011). Dette perspektivet innebærer idéen om at identiteter ikke kan etableres av individet for seg selv, men at utviklingen av en bestemt identitet krever anerkjennelse fra et sosialt publikum (Schwartz et al., 2011) . Jeg spør Emma hvorfor hun tror hun startet med idrett: «Ehh, [en av forelderene] har spilt på landslaget i [type idrett], så jeg hadde på en måte, for [forelder] har alltid vært treneren min, så, jeg har egentlig ikke hatt så mye valg». Silje beskriver også på spørsmål om hvorfor idrett er en stor del av henne: «Ja, jeg har jo alltid drevet med idrett, altså sånn, hele tiden. Mamma og pappa har drevet med idrett, og søstrene mine gjør det og, så det er liksom, ja litt det miljøet da ...». Anne forteller om faren sin aktive deltakelse: «Så han er veldig viktig, altså han har vært et forbilde for meg lenge liksom, med fotballen og alt egentlig». I intervju 2 sier hun:

Også så har også [forelder] liksom også vært mye en del av det fotballrelaterte. [Forelder]har alltid vært med, vært med å trene og, vært med som trener og sånn liksom, så har liksom vært en sammenheng mellom at [forelder] og jeg har liksom fått veldig knytta bånd gjennom det også.

Celine beskriver ikke denne betydningen av akkurat foreldrenes engasjement, men forteller om hvordan idretten ble viktigere for henne på ungdomsskolen: «... fordi da begynte det å bli viktigere lag, og det kom en del trenere som så hvor mye jeg brydde meg om det her». Kristine forteller om idrettens rolle i hennes liv: «Som sagt så har jeg brukt mye tid på det, jeg har spilt det siden jeg var liten, siden jeg har en eldre søster som også spiller på (lagnavn). Så har jeg liksom fulgt henne litt ...». Det ser ut til at disse relasjonene med foreldre, søsken og trenere, kan ha bidratt til en identitet koblet til idrett.

Identitet formes ikke bare av de sosiale tilbakemeldingene vi får fra direkte relasjoner med andre, men også gjennom *kollektive prosesser* hvor vi opplever at vi opptar bestemte sosial roller, og gjennom at vi føler oss som like eller forskjellige fra andre individer og sosiale grupper. Celine beskriver forskjeller mellom skolen på den tidligere hjemplassen sin og den nye skolen:

... og der er det ikke det type miljøet [tidligere skolen] ... Der er det vel sånn klespress og du skal ha visse sosiale statuser og det er ikke ting jeg egentlig bryr meg så mye om ... her [skolen] er du den du er gjennom idretten eller bare som person, og det handler jo ikke noe om klærne dine eller hvilken veske du har

... altså VI [store bokstaver tilføyet] har et helt annet fokus enn andre folk. Og vi blir så litt sånn derre egen gruppe fordi vi er dem få ungdomma som er så opptatt av idrett da, og da kan folk se litt negativt på det før dem blir kjent med oss.

Her tar informanten avstand fra et bestemt miljø hvor klær, vesker og sosiale statuser er viktig, og favoriserer sitt nåværende miljø. Samtidig fremstiller hun sine medelever på idrettslinjen som en egen gruppe, som en motsetning til «andre folk». Jeg undres også over hva det vil si å være den man er «gjennom idretten» og spør informanten om dette:

Da tenker jeg på at man, hvilke verdier man har, hvis, kommer veldig tydelig fram gjennom hvilken person man er på skolen da ... for det som har verdi er å ha gode venner og vise seg frem i idretten, jobbe hardt, ting som ikke betyr like mye for alle andre da.

Hun identifiserer seg her med sine medelever som en egen *gruppe*, og tillegger denne gruppen et sett bestemte verdier. Det oppstår en kontrast mellom de som driver med idrett og andre når Celine beskriver motsetninger som «det type miljøet» og «vi [kursiv tilføyet] har et helt annet fokus enn *andre* [kursiv tilføyet] folk». Ved spørsmål om hun føler hun sier mye nei til andre sosiale ting på grunn av idrett sier Celine: «... allikevel føler jeg ikke at jeg sier mye nei, for de jeg omgås med er på samme bølgelengde som meg da. *Dem skal det samme* [kursiv tilføyet]». Det virker tydelig at Celine har en oppfattelse av at det finnes felles interesser i idretten når hun snakker om at folk skal det samme som henne, og det å være den man er gjennom idretten.

Kontrasten mellom «idrettsfolk» og andre blir også tydelig når deltagerne snakker om opplevelsen av idrettsskader, Silje beskriver:

... hvis de ikke driver med noe idrett så er det jo ikke noe krise for dem den tiden her, for dem kan jo fortsatt gå. Og etter hvert kan de jo jogge litt og ... jeg føler det er verre for de som trener mye.

Celine er også sikker på at en idrettsskade ikke er like ille for de utenfor idretten:

Dem skjønner i hvert fall ikke noe av det [hvordan det er å være skadet]. For greit at deres hverdag ville ha blitt forandra, men ikke sånn som vår, for dem hadde fortsatt drivi med det samme som dem gjør hver dag.

Disse dataene ser ut til å vise hvordan deltagerne opplever likheter og forskjeller i idrettsmiljøet og hvordan de som idrettsaktive skiller seg ut fra andre utenfor idretten. Dette indikerer at kollektive prosesser har en rolle i utviklingen av idrettsidentitet.

3.2.1 Diskusjon

Dataene som ble presentert ovenfor tyder på at både personlige, relasjonelle og sosiale strukturer bidrar til konstruksjonen av ungdommenes identitet som idrettsutøvere. Deltagerne beskriver personlige prosesser gjennom at de har store mål knyttet til sin idrett, og flere beskriver betydningen av idrett for seg selv og for sin selvsikkerhet og selvtillit (Celine og Kristine). Deltagerne uttrykker at relasjonene til blant andre foreldre, søsken og trenere som viktige for sin idrettsdeltakelse, og spesielt foreldre virker å være en avgjørende støtte for deres idrettsdeltakelse. Dette understreker utviklingen av identifisering med idrettsrollen som også et relasjonelt fenomen.

En kollektiv identitet kan beskrives gjennom Gore & Cross (2014) sitt begrep «sosial sammenligning» (social comparison). Hvem opplever jeg som lik meg selv, og hvem er annerledes? En slik kollektiv prosess og sammenligning med andre er tydelig når Celine beskriver forskjeller mellom idrettsmiljøet og andre miljø, og ved bruken av «vi» (elever på hennes idrettsskole) som en egen gruppe. Gore & Cross(2014) beskriver denne følelsen av fellesskap som Celine opplever: «The perceived cohesion between oneself and in-group members then leads to a perceived similarity of interests in terms of the needs, goals, and motives associated with the in-group». Dette bidrar til å skape det som Gore & Cross kaller «*in- and out-groups*», hvor *in-group* viser til en gruppe hvor individet opplever at verdier, tanker og mål samsvarer med sine egne. Disse opplevde gruppeforskjellene blir også tydelige når deltagerne beskriver hvordan det vil være helt annerledes å være skadet for idrettsutøvere enn for «andre folk».

3.3 En multi-dimensjonell idrettsidentitet

På bakgrunn av tidligere teorier om idrettsidentitet (athletic identity) vil jeg nedenfor forsøke å belyse hvordan konstruksjonen av en multi-dimensjonell idrettsidentitet kommer til uttrykk i denne studien.

Som jeg skrev i forrige kapittel ser det ut til at noen av deltagerne beskriver en *personlig* følelse av å være en idrettsutøver. Emma forteller at hun etter skaden ikke vet om andre fortsatt ser på henne som fotballspiller, men *for seg selv* så ser hun i hvert fall på seg selv som det. Hun sier også at hun «liker å tenke på meg selv, en som er litt alvorlig når det kommer til sånn fotball og trening, og at jeg har høye mål for meg selv». Celine føler idrett er viktigere for

henne enn de fleste andre, og hun sier at «jeg vil se på meg selv som en ganske seriøs idrettsutøver ... så jeg tror jeg på en måte syns det er viktigere enn mange andre som går her da». Jeg spør Emma om hun vil at andre skal kjenne henne som fotballspiller. Hun ser også ut til legge vekt på at idrett er viktig for henne som person:

Ja. Jeg syns det. Fordi, når jeg får nye venner og sånn så syns jeg det er greit at de vet at jeg på en måte satser litt på fotball, så det er ikke, at jeg ikke trenger å være med på fyll og fest hver helg liksom. Så det syns jeg er litt viktig for hva, så de skjønner mine valg og sånn da.

Den sosiale delen av en idrettsidentitet innebærer i hvilken grad man opplever at man opptar rollen som idrettsutøver, og at dette kan være sterkt påvirket av sosiale relasjoner til familie, venner, trenere, lærere og media. I forrige kapittel presenterte jeg funn fra min studie hvor deltagerne uttrykte at familie, søsken og trenere har hatt betydning for deres idrettsdeltakelse. Deltagerne opplever at de opptar idrettsrollen. Jeg spør Emma i første intervjuet om idrett har blitt mer betydningsfullt med tiden: «Åj. Jeg tror kanskje det alltid har vært like viktig, for det har alltid vært litt sånn ‘åå, Emma, det er hun som spiller fotball’ ...». Her beskriver Emma at hun forventer at andre forbinder henne med idrett. Hun ser seg selv utenifra gjennom andre sine øyne, og det er en idrettsutøver hun ser. Jeg spør videre om hun tror andre ser på henne først og fremst som fotballspiller: «Ja. I hvert fall på ungdomsskolen, som ikke var noen idrettsskole. Der var det liksom ja, ‘Emma som spiller fotball’. Ja. Men her [nåværende idrettsskole] er jo alle fotballspillere, så da er det ikke så (pause, uten videre forklaring)». På spørsmål om hun likte at de så på henne som fotballspiller sier hun: «Jeg har bare alltid synes det har vært kult jeg. Hun som fikk spille med guttene ...». Her opplever Emma at andre medelever som ikke drev med idrett så på henne som idrettsutøver, og dette var en sosial rolle hun likte å innta. Samtidig opplever hun at dette er annerledes nå som hun går på en idrettsskole hvor alle er idrettsutøvere. Hun uttrykker dermed at ulike sosiale miljø har betydning for hvordan hun tror andre ser på henne. I intervju 2 starter jeg alle intervjuene med spørsmålet «hvordan er idrett en viktig del av deg, og for hvem du er?». Emma beskriver igjen idrettsrollen som et sosialt fenomen:

Jeg føler fotball er en del av den jeg er fordi. Folk liksom, ehm. Når de tenker på meg så, jeg tror mange når de tenker på meg, de som ikke kjenner meg så godt da. Så tenker de jo, det er veldig fort gjort for dem å tenke på fotball tror jeg da.

Hennes forventning om at andre kjenner henne som fotballspiller tyder på at hun selv opplever at hun opptar rollen som idrettsutøver. Celine forventer også at idrett er sentralt når andre skal

beskrive henne: «Og det kan sikkert alle som har kjent meg fra barneskolen si om meg også. At det er det [idrett] jeg liksom virkelig bryr meg om ...». I tillegg forteller flere deltagere om idretten sin sentrale rolle i deres sosiale liv. Alle jentene påpeker at de fleste av vennene deres er i idrettsmiljøet, og at de etter hvert har fått mindre kontakt med venner utenfor idretten. Celine synes hun får den typen venner og sosiale sammenkomster gjennom håndballen og idrett som hun «har bruk for». Hun vektlegger også betydningen av og: «... ikke dette ut av dette håndballmiljøet og holde meg inne i gruppa og såne ting. Ikke bare med håndballen, men det fellesskapet vi har der og». Anne føler også at: «... alt går liksom via det [idrett] på en måte. Alt liksom rundt også, hverdagen og såne ting. Blir liksom satt opp til det nesten». Disse utsagnene tyder på idrettsidentitet har et eget sosialt aspekt.

I teoridelen beskrev jeg negativ affekt som en del av idrettsidentitet. Begrepet defineres som i hvilken grad en utøver føler seg nedstemt eller deprimert ved uønskede sportslige utfall eller hvis man ikke kan utøve eller delta i idrett (Brewer et al., 1993b; Brewer et al., 1993a). For å kunne se etter en ulike affektive responser i ulike domener, spurte jeg deltagerne om de ble like skuffet ved dårlige prestasjoner på skolen som på idrettsarenaen. Med bakgrunn i Brewer et al. (1993b) hadde jeg en tanke om at deltagerne ville uttrykke større verdi knyttet til idrett enn til skolearbeid, og at det derfor ville være en forskjell i deres affektive reaksjon. Anne sier at hun tror hun setter idretten foran skole, selv om hun føler hun «egentlig ikke burde det». Hun forteller at hun ikke tenker på dårlige skoleresultater, og begrunner dette med at hun «ikke er spesielt skoleflink, skole glad og alt det der ...». Anne sier også at hun får dårligere samvittighet av og ikke trene enn hvis hun gjør lite skole, og selv om hun tidligere hadde lyst til å bli lege, sier hun selv at hun «ikke er smart nok». Her nedgraderer hun sin egen akademiske kompetanse og sier samtidig at det går mer inn på henne å gjøre det dårlig i kamp. Det ser ut til at Anne tillegger skolen noe mindre verdi og viktighet enn idrettsarenaen. Dette kan være en av grunnene til at hun beskriver sterkere negativ affektiv reaksjon ved dårlig idrettsprestasjon enn ved lave skolekarakterer.

Celine beskriver skole som viktig tidlig i det første intervjuet, og fremstiller skole som viktigere enn Anne. Hun sier allikevel at selv om skole og idrett alltid har blitt prioritert ganske likt, så: «kommer nok idrett hakket før». Hun sier at skuffelsen på en måte er den samme, men sier videre at hun syns det er lettere å komme seg litt over en dårlig karakter enn en dårlig håndballkamp. På spørsmål om hvorfor hun tror det er slik svarer hun: «Kanskje litt det med

forskjellen at det man føler man MÅ gjøre det bra i [skole], også det man VIL gjøre det bra i liksom [idrett]». Selv om Celine i første intervjuet legger vekt på at hun er opptatt av både skole og idrett, og at hun er perfektionist både på idrettsarenaen og på skolen, kan det se ut som at dårlig idrettsprestasjon gir noe mer negativ affekt enn dårlig skoleprestasjon, men at dette er mindre tydelig hos henne. Enda mindre tydelig er denne forskjellen hos Kristine. Hun forteller at hun blir tilnærmet like mye skuffet over lave prestasjoner innen skole og idrett. Kristine er en av de som virker å vektlegge verdien av skole i størst grad, og at skole er viktig «for å spille på flere ting. At jeg også er en oppegående person som, ikke bare kan spille fotball, men også kan tenke holdt jeg på å si, hehe». Celine og Kristine er de to deltagerne som vektlegger skole sin verdi og viktighet i størst grad og som ikke nedgraderer sin egen kompetanse innenfor skolen. Det ser ut til at disse to opplever tilnærmet lik affektiv respons på dårlige karakter og dårlig idrettsprestasjon.

I varierende grad beskriver deltagerne forskjeller mellom skole, idrett og følelsesmessig respons på dårlige prestasjoner. Allikevel tyder andre utsagn på at deltagerne tydelig opplever negative følelser ved et annet element av negativ affekt, nemlig når de blir hindret fra å kunne *delta* i trening og konkurranse. Silje forteller om erfaringer hvor idrettsskaden deres har hindret idrettsdeltakelse:

Sånn når vi var på kamper i [nasjon] og sånn, så begynte jeg å gråte når jeg så på kampene, jeg synes det var så fælt og bare skulle sitte å se på liksom, og det at det er så lenge til jeg kan starte igjen.

Jeg spør Kristine om det hadde vært greit hvis hun ikke kunne spille fotball, men kunne trene andre ting: «Ehmm.. Ikke hvis jeg nå, bare skulle sagt at jeg bare kunne trene uten å spille fotball. Det hadde vært helt forferdelig». Silje beskriver humøret sitt i tiden etter hun ble skadet: «Jeg har hatt noen perioder hvor jeg liksom har følt meg nesten litt deprimert, at jeg liksom, liksom har så mye tid og man vet ikke helt hva man skal bruke tiden på». Celine forteller også om tunge følelser: «Jeg kan bare tenke tilbake på da jeg tok korsbåndet eller når jeg opererte, og så kan jeg bare begynne å gråte. Det er så følelsesladd rundt det da».

Disse utsagnene kan indikere at negativ affekt ved uønskede sportslige utfall er en del av en sterk idrettsidentitet. Denne studien med sitt kvalitative design kan ikke bekrefte en korrelasjon mellom en sterk idrettsidentitet og negativ affekt når individer opplever et uønsket sportslig

utfall. Likevel ser vi at flere av deltagerne gir uttrykk for negativ affekt når de snakker om sin egen skade eller ved tanken om og ikke kunne fortsette med sin idrett.

Et av faktorene i Cieslak (2004) sitt multidimensjonelle syn på idrettsidentitet er begrepet «eksklusivitet». Denne defineres som «... the extent to which an individual's self-worth is determined solely by performance in the athlete role» (Hale et al., 1999, p.85). Cecilie har «egentlig bare drevet med håndball, og har ikke vært sånn som driver med mange ting». Hun sier også at det er håndballen hun virkelig bryr seg om og får mye glede ut av. Siden hun sier at det er det hun *virkelig* bryr seg om, kan det virke som at håndball er blant det viktigste i hennes liv. Jeg spør i oppfølgingsintervjuet om det er noe annet hun bryr seg om like mye: «Ja ... Det blir jo sånne ting som familie, og sånn, men det er jo på en måte litt sånn selvsagte ting. Men av ting jeg har valgt å gjøre så er det håndball som er viktigst». At idretten utgjør en spesielt viktig del i hverdagen hennes vises også når hun snakker om skolens betydning. Selv om Cecilie tidligere har nevnt at skole alltid har vært svært viktig for henne, beskriver hun opplevelsen av å skulle ta en viktig prøve i fysikk samtidig som hun var bekymret for at hun hadde røket korsbåndet på nytt:

... jeg klarte ikke å fokusere, jeg bare dreit nesten i det fordi at, det viktige var her at det her [kneet] var i orden, og da, og det viser jo at når man stiller to viktige ting opp imot hverandre, hva som på en måte er mest viktig.

Samtidig kan det virke som en slik eksklusivitet ikke alltid er like fremtredende hos deltagerne. Som jeg nevnte i delen om negativ affekt, var det variasjon i hvordan deltagerne uttrykker interesse for skole. Selv om Kristine er den av deltagerne som er på det høyeste idrettslige nivået, ønsker hun å fremme at andre ting i livet også har betydning. Jeg spør Kristine om hun forbinder mye av seg selv med fotballen: «Jeg føler jeg har litt mer å spille på da på en måte. Det er liksom ikke sånn at jeg, jeg er bare en fotballspiller på en måte ...». Selv om hun sier hun gjerne vil bli lagt merke til fordi hun er god i fotball, så: «er ikke hele livet fotball ... Hvis det skulle gå dårlig med fotballen, så har jeg skole og jeg har familie og, alt sånn rundt da. Så det er ikke liv eller død på en måte, sånn sett».

Selv om sitatet til Kristine viser at idrettens eksklusivitet ikke nødvendigvis er altoverskyggende hos deltagerne i denne studien, så uttrykker deltagerne at de ikke har noen fullverdige *alternativer* til sin identifisering med idrettsrollen. Idretten har gjennom lang tid tatt stor plass, og det kan virke som at det er det mest sentrale i hverdagen. På spørsmål om

alternativer til sin idrettsdeltakelse svarer flere med å foreslå andre idretter eller trening som foretrukne alternativer. Kristine sier: «hvis jeg ikke hadde fått lov til å drive med idrett, så hadde det vært noe annet, men ... det er vanskelig». Når jeg spør Anne om hva hun hadde drevet med hvis hun ikke drev med idrett sier hun: «Jeg hadde peiling. Altså, jeg tror jeg hadde trent liksom, men jeg vet ikke». Etter en lengre pause forteller Anne: «Altså jeg hadde nok trent, dratt på treningsstudio eller noe tror jeg. Ellers vet jeg ikke, vært med venner». Hun sier også i intervju 2 at: «Det er sånn hvis jeg ikke hadde hatt fotball liksom, *så er det sånn kjedelig liv egentlig* [kursiv tilføyet]». Silje forteller også om denne usikkerheten rundt hva hun skulle gjort uten idrett: «Det er veldig vanskelig å si. Jeg kan egentlig ikke se det for meg». Hun begrunner dette med at hun er så vant til en slik tilværelse med idrett. Alternativet Silje ser for seg er å henge seg på de andre vennene hennes som «driver veldig mye med festing og alt mulig sånn», men hun synes det er vanskelig å se for seg en slik livsstil. I intervju 2 sier Silje at: «... hvis jeg ikke skulle spilt fotball, så ville jeg selvfølgelig hatt annen idrett og». Det virker tydelig at deltagerne ikke opplever å ha gode alternativer til sin idrettsdeltakelse.

Jeg spurte Anne om det var et alternativ å drive med noe annet enn idrett etter hun ble skadet. Hun svarte kontant nei og at hun aldri tenkte på det som et alternativ. Senere utdyper hun: «Fordi, hvis jeg ikke har fotball så tror jeg ... (kort latter og pause). Daaa ... Veit jeg ikke ... det er liksom bare fotball». Informanten har her problemer å komme med noe hun opplever som et godt alternativ til fotball, selv om hun nå går igjennom sin andre korsbåndsskade. Dette kan tyde på at idrett er viktig for hennes identitet, at hun ikke ønsker å bytte ut idrett, og at hun ikke opplever å ha gode alternativer. Hvis Emma skal se for seg hva hun hadde gjort hvis hun ikke drev med idrett sier hun: «Åj. Da vet jeg ikke hva jeg hadde gjort. Sikkert vært med de andre jentene, vært mye mer å shoppa, hengt litt ... tror ikke det hadde vært så mye annet».

I tanken om en hypotetisk hverdag uten idrett trekker Cecilie frem skole, men også at: «det hadde jo vært mye mer sosiale ting innblanda. På et annet stadie enn det er nå». Celine sier hun i helgene har brukt «å lene seg» på håndballen, og nå som hun ikke kan det på grunn av skaden så: «... blir det litt tomt da, så det er litt kjedelig». Samtidig forteller hun at hun ikke vil fylle denne tida med noe nytt fordi hun: «... på en måte bare venter på at den skal bli fylt med håndball igjen da». Celine uttaler senere om alternativer til idrett: «Jeg vet ikke. Det er så rart når ... Idretten definerer meg ganske mye, så jeg vet ikke helt hva jeg hadde vært uten egentlig». Etter Celine ble skadet har hun også tenkt en del på hva hun er utenom håndballen,

og at hun har: «kjent på at hun ikke helt vet det». Deltagerne sine utsagn kan tyde på at de ikke opplever å ha gode alternativer til sin idrettsdeltakelse og at idretten til dels har en *eksklusivitet* i flere av deltagerne sine liv.

Dataene i denne studien kan også tyde på at også positiv affekt (Cieslak, 2004) er til stede i fenomenet idrettsidentitet. Cecilie sier at «jeg synes det er så gøy» og at det er grunnen til at hun vil fortsette etter skaden. Kristine sier også at: «jeg har selvfølgelig spilt fordi det har vært veldig gøy da, det er det som har drevet meg ...». Emma har også fått et nytt perspektiv på idretten: «... når jeg har fått den pausen nå så kjenner jeg liksom, ‘aaahh’, hvor gøy det egentlig var da liksom». I tillegg til at det er gøy, er idretten også noe som gir en generell god følelse. Kristine føler også hun har fått et nytt perspektiv etter skaden, og sier at «når det går bra da, så blir man enda mer sånn, at det er veldig, at det er en deilig følelse ...». Kristine får også en bedre følelse når hun har spilt fotball. Hun liker å være aktiv, det gir henne energi og hun føler hun «har gjort det hun skal». Silje beskriver også at man etter skaden: «merker hvor morsomt man egentlig har det når man er ute og trener [fotball], og det gir liksom motivasjon også». Selv om det er gøy ser vi at Silje også føler det gir henne noe tilbake i form av motivasjon. Andre deltagere mener også idretten gir dem noe positivt i form av bekreftelse, mestring og selvtillit. Anne sier hun fikk mer selvtillit av å bli tatt ut til kretslag og samlinger. Celine sier at hun: «tror det er litt den bekreftelsen på at man er god da, den er viktig å få, og den motiverer deg til å fortsette å jobbe». Kristine savner også denne bekreftelsen når hun er skadet og sier at: «det er liksom der man får litt selvtillit og sånn i fra».

Diskusjon

Det kan se ut til at deltagerne ved noen tilfeller uttrykker en mer personlig følelse av å være idrettsutøvere. I litteraturen om idrettsidentitet har man stort sett ikke benyttet seg av et slikt privat aspekt som et eget element i idrettsidentitet (Martin, Mushett & Eklund, 1994). Flere av deltagerne uttrykker et slikt privat fokus hvor de understreker at de ser på *seg selv* som idrettsutøvere, og alle har også mange mål innen idretten. Dette kan tyde på at det også kan være et privat aspekt eller et *self-identity* aspekt (Cieslak, 2004; Martin, Mushett & Eklund, 1994) innen idrettsidentitet, selv om dette virker å være mindre fremtredende enn den sosiale identiteten. Den sosiale identiteten virker å være tydelig hos samtlige deltagere. Alle erfarer at andre i relativt stor grad ser på dem som idrettsutøvere, selv om spesielt Kristine uttrykker et ønske om å bli sett for flere ting enn bare idrettsrollen. Deltagerne ser også ut til å ha en relativt

sterk *eksklusivitet*. Selv om flere nevner at idrett ikke er «liv eller død» eller som Kristine som sier at hun også har andre viktige verdier, ser det ikke ut til at deltagerne ser for seg noen gode alternativer til det å drive med idrett.

I tillegg opplever deltagerne en *negativ affekt*. Som nevnt i 4.3, har flere teoretikere som Harter (1990), James (1892) og Rosenberg (1979), foreslått at verdien eller viktigheten forbundet med et gitt domene avgjør om eventuell høy eller lav kompetanse påvirker selvtillit, følelser (affect) og motivasjon hos individet. Gjennom mine tolkninger av deltagerne vil jeg hevde at de tillegger idretten høy verdi og betydning, og at uønskede utfall innen idrett fremkaller negativ affekt. I denne studien opplever mange av deltagerne også ulike positive følelser knyttet til sin idrettsdeltakelse. Dette kan tyde på at positive affekt bidrar til en idrettsidentitet. Flere av deltagerne trekker frem at idrett først og fremst er morsomt og gøy, og at dette i utgangspunktet er grunnen til at de driver med det. Denne studien ser ut til å bekrefte at både sosial identitet, eksklusivitet, negativ affekt, selv-identitet og positiv affekt kan være komponenter i en idrettsidentitet, og støtter litteratur som ser på idrettsidentitet som et multi-dimensjonelt fenomen.

3.4 Selvkonstruert identitet eller oppdratt til en identitet?

Det finnes mønstre i deltagerne sine fortellinger om hvordan idrett har vært til stede under oppveksten, og hvordan ungdommene har utviklet en idrettsidentitet. Jeg vil nå presentere narrativ og sitater fra deltagerne og samtidig beskrive mine tolkninger av disse.

Et av fellestrekkene hos deltagerne er at de velger å trekke frem en tidlig start med organisert idrett, og dette er noe de «alltid» har gjort. Alle startet i 6-7 års alder, og deltagerne beskriver at idrett alltid har hatt en stor betydning i deres liv. Celine sier hun: «ble veldig oppslukt av det med en gang. Så det har alltid vært viktig for meg, og ... Og det kan sikkert alle som har kjent meg fra barneskolen, si og meg også ... At det er det jeg liksom virkelig bryr meg om». Celine sier at hun allerede på barneskolen opplevde at håndball var det hun virkelig brydde seg om. Silje nevner at idrett har en veldig sentral rolle, og på spørsmål om når hun følte det ble viktig, sier hun: «Det har vel egentlig det siden 1.klasse på barneskolen». Emma forteller at det hadde vært vanskelig om hun ikke kunne spille fotball: «... for helt fra jeg var liten, det har jo vært fotball jeg har, elsket liksom også, inni meg liksom. Sett på stjerner, og ja. Veldig glad i det sånn da». I tillegg til at idrett har vært viktig siden tidlig alder, er det også flere som tidlig så

for seg at de skulle satse på fotball. Kristine sier hun alltid har spilt fotball, og at hun alltid har hatt et mål om å bli god: «... eller så skal jeg ikke drive med det her». Hun mener også at: «du må vite om du skal gå for å bli god» og for henne så har det egentlig aldri vært noe spørsmål.

Selv om det innen kvinnefotball er tydelig økonomiske utfordringer med en profesjonell fotballkarriere, i motsetning til for menn, forteller to av de andre jentene i studien at de tidlig hadde tydelige mål om en fremtid knyttet til fotball. Emma sier hun: «alltid har hatt en drøm om å bli A-landslagsspiller» og helt fra hun var liten har hun ønsket å bli fotballstjerne. Silje sier også at: «helt siden jeg var liten har jeg sagt at det er det jeg ønsker å bli, fotballspiller. Så det har jeg sagt hele tiden». De er tydelig at både Emma og Silje tidlig så for seg at idrettsrollen var noe for dem. Anne startet noen år senere med organisert idrett, i 8 års alder, og er den eneste av deltagerne som uttrykker at det ikke har vært noe mål å leve av idrett. Selv om Anne sier hun tror at hun så for seg å bli fotballspiller når hun var på sitt beste, forteller hun i oppfølgingsintervjuet at: «jeg har aldri tenkt at jeg SKAL bli fotballspiller, og det er det jeg skal gjøre liksom». Anne er noe tvetydig, og det kan se ut til at hun så for seg å bli fotballspiller når hun var på sitt beste, men at hun skjøv denne tanken vekk fra seg når hun møtte motgang og uønskede resultater.

Etter at alle deltakerne beskriver idrett som sentral i barneårene, forteller flere av deltagerne om en viss grad av forsterkning av idrettens betydning rundt ungdomsskolealder (13-15 år). Anne sier hun ikke hadde særlig forventninger til seg selv, men når hun ble tatt ut til ulike talentlag i sin idrett så fikk hun mer selvtillit og: «Det betydde mer og mer for meg da. Og jeg ønsker mer og mer». Dette resulterte i at hun ble mer ivrig og trente mer egentrening sammen med treneren sin. Celine tror også det var rundt ungdomsskolen at hun følte idrett ble viktig. Dette fordi: «... det begynte å bli viktigere lag, og det kom en del trenere inn som så hvor mye jeg brydde meg om det her». Kristine beskriver valget om å gå for én idrett i 8./9. klasse som viktig, samtidig som uttak til første landslagssamling var «veldig motiverende». Silje beskriver også 8.klasse som et vendepunkt, hvor hun ville satse, og ble hentet inn på SUP (sonelag) og kretslag, og: «da skjønnte hun at hun kunne bli god ... helt siden da har jeg egentlig villet, ønsket å bli ordentlig god». Denne bekreftelsen fra miljøet på at dette var noe ungdommene var gode til, virker å ha hatt en positiv virkning på deltagerne sitt syn på idrettsrollen som «noe for meg».

Det ser ut til at deltagerne tidlig i barneårene utviklet en identitet koblet til idrettsrollen. En slik tolkning harmonerer best med identitetsstatuser som foreclosure og achievement, hvor begge

statusene innebærer at individet gjør en personlig investering i ulike aktiviteter og ideologier (Marcia, 1966). Forskjellen mellom disse to statusene er graden av utforskning og vurdering av andre alternativer før investering i blant annet yrkesvalg og ideologi. Det kan se ut til at noen av deltagerne identifiserer seg med idrettsrollen uten å ha vært i gjennom en utforskende fase med vurdering av ulike alternativer, og at disse valgene for noen kan ha vært påvirket av foreldrene. Når jeg spør hvorfor Emma startet med idrett svarer hun at: «[forelder] min har vært på landslaget, så jeg hadde på en måte, for [forelder] har alltid vært treneren min, så egentlig har jeg ikke hatt så mye valg». Emma har alltid fått masse fotballdrakter og fotballer til jul, og: «det har bare vært sånn».

Det kan se ut som at en av foreldrene til Emma har hatt stor innflytelse på hennes valg om å spille fotball, og hun sier samtidig at hun føler foreldrene og familien forventer at hun skal komme tilbake til idretten etter skaden, men at dette er mest positivt. I 3.3 nevnte jeg at også at Emma opplevde at andre ser på henne som fotballspiller. Som Murphy, et al. (1996) beskriver, kan slike opplevelser av krav eller forventninger fra miljøet bidra til en lukket identitet (foreclosure). Med Emma sin kombinasjon av et tidlig valg om å satse på idrett, foreldrene sine forventninger og rollene som sterke pådrivere for idrett, og med Emma sin opplevelse av at andre ser på henne som idrettsutøver, virker hun å være den av deltagerne som i størst grad har en lukket identitet.

Jeg spør Silje om hun føler hun *prioriterer* vekk mye for å spille fotball. Hun sier hun nesten aldri er med venninnene sine til byen, og at hun prioriterer vekk mye. Videre snakker vi om dette har vært greit for henne:

Det var en periode jeg prøvde å få med meg alt. Alle treninger, alle kamper og alt det vennene mine drev med, men det ble veldig stressende. Jeg hadde en veldig stressende hverdag og ble mye sånn, litt lei meg, og kjente jeg var skikkelig sliten ... så etter hvert har det egentlig gått bedre, men det er en del år siden nå, og etter det så har jeg bare synes det har vært helt greit. Jeg har liksom, egentlig ikke brydd meg så mye om hva de har drevet med, så har jeg bare vært med de når jeg har tid.

Det ser ut til at Silje har testet ut noen alternative aktiviteter, selv om dette tydeligvis var i kombinasjon med idretten. Hun valgte da å prioritere fotballen, og hun virker fornøyd med dette valget. På spørsmål om hun *ofrer* mye for idrett svarer Silje at: «på en måte, ofrer litt på en måte, men samtidig så føler jeg ikke at jeg ofrer noe siden jeg ikke syns det er så farlig at jeg ikke får vært med på det». Kristine sier hun aldri har tenkt på at hun ofrer noe for idretten. Hun

sier at hun velger bort mye av samværet med venner, men at hun får mange venner gjennom idretten. Hun innser at hun har bortprioritert mye med fest og at hun ser de gamle vennene sjeldnere. Jeg lurte på om dette har vært tungt for henne: «Nei. Det har liksom, vært ganske naturlig for meg, at det er det jeg liksom *må* [kursiv tilføyet], så det er liksom, på en måte en god unnskyldning da». Selv om de innser at de «ofrer» noe på grunn av idretten, er det ingen av deltagerne som ser på dette som negativt. De trekker frem at «de får den typen venner de ønsker gjennom idretten» (Celine), at de får det igjen i selvtillit, eller at «hver trening ga en god følelse» (Anne). På bakgrunnen av dataene i denne studien, ser det ut til at ingen av deltagerne har gjennomgått en tydelig fase med utforskning av alternativer til idretten. Flere av deltagerne valgte tidlig å satse på en fotballfremtid, og idrettsrollen ser ut til å ha en relativt klar eksklusivitet. Dette kan tyde på at deltagerne til en viss grad har lukkede identiteter (foreclosed identities).

Selv om ungdommene i min studie har vanskeligheter med å uttrykke gode alternativer til å drive med idrett, beskriver alle en virkelighetsoppfatning hvor idretten må kombineres med jobb. Deltagerne begrunner dette med at jenter med stor sannsynlighet ikke kan leve av idrett. På spørsmål om hva de ser for seg at de gjør om 5 år er det derfor mange som fremhever kombinasjonen av jobb og idrett.

Samtidig er det stor variasjon i hvor konkrete og seriøse disse planene er. Jeg tolket tidligere at Emma viste de tydeligste tegnene på en lukket identitet, og det viste seg også at yrket hun ser for seg å jobbe med i fremtiden er det samme som moren sitt yrke, og det samsvarer med kjennetegn på lukket identitet: «... persons who are also committed to occupational and ideological positions, but these have been *parentally* [kursiv tilføyet] chosen rather than self-chosen» (Marcia, 1980). De andre deltagerne har ikke like klare planer. Anne har vurdert lege og advokat, men hun er ifølge seg selv «ikke smart nok» og hun «hater å lese». Hun har senere vurdert sykepleier eller noe innenfor helse, men er usikker. Celine er også svært usikker på hva hun skal velge av studier, og dette er for henne avhengig av hvordan det går med håndballen. For Kristine er dette valget ganske åpent, og hun synes det er vanskelig å velge. Det er kun Emma som uttrykker en klar plan for fremtidig jobb, og dette valgt ser ut til å være påvirket av forelder sitt yrke, og kan tyde på en lukket identitet (Marcia, 1980). Med unntak av Emma er det ingen som virker å ha tatt bestemte valg om sin fremtid med tanke på jobb og studier. På den annen side virker alle bestemte på en fremtid med fortsatt idrettssatsing. Deltagerne sin

sterke identifisering med idretten og idrettsmiljøet gjør at det er lite tegn til en «*identity crisis*» og de to stadiene «*moratorium*» eller «*diffusion*». Mangelen på utforskning av alternativer til idrett, tyder på en lav sannsynlighet for disse to mer utforskende og usikre stadiene. Disse resultatene indikerer at flere av deltagerne i denne studien kan ha lukkede identiteter.

Diskusjon

Utforskningen av alternative roller er ett av elementene som skiller de ulike identitetsstatusene fra hverandre. Deltagerne i denne studien ser ut til å ha en relativt sterk og tilsynelatende eksklusiv idrettsidentitet, selv om det ser det ut til å være variasjoner blant deltagerne. Alle deltagerne uttrykker mer eller mindre store utfordringer med å se for seg gode alternativer til å drive med idrett. Alternativene som blir trukket frem er annen type trening eller idrett, være mer med venner eller satse mer på skole. Dette kan tyde på at de ikke har utforsket andre roller i særlig grad. En annen mulighet er at deltagerne etter en utforskende fase allikevel har valgt idrett, noe som i så fall vil kjennetegne *identity achievement*. Dette ser ikke ut til å være tilfellet i denne studien, og deltagerne ser ut til å beskrive flere kjennetegn på lukkede identiteter. Et av trekkene som kan tyde på dette er kombinasjonen av en sterk idrettssatsing og et fravær av konkrete planer for videre utdanning og jobb. Denne tolkningen samsvarer med studiene til Good et al. (1993) og Murphy, et al. (1996), hvor sistnevnte studie konkluderte med at: «Support was obtained for the hypothesis that identity foreclosure and athletic identity would be inversely related to career maturity in intercollegiate studentathletes» (s. 243). At familien og spesielt foreldre har påvirkning på verdier, interesser og yrkesvalg er et annet kjennetegn på foreclosure, som viser seg i tilfelle med Emma. Dette «arvelige» fenomenet er ikke ukjent i idrettssammenheng (Flatebø, 2015; Jarlsbo, 2015; Johannessen, 2015).

Det er viktig å påpeke at en lukket identitet nødvendigvis ikke trenger å være negativ. For eksempel kan foreclosures bli sett på som positive *eller* negative gjennom å være: «standhaftige vs. rigide, plikttoppfyllende vs. dogmatiske og samarbeidende vs. konforme» (Marcia, 1980, s.111). En tidlig bestemt identitet kan altså ses i et positivt lys, og det vil være forenkende å si at en foreclosed identitet er utelukkende negativt for individets utvikling. Som nevnt i teoridelen kan det for kvinner være slik at foreclosure har like positiv effekt som statusen *identity achievement*. En klar identitet kan muligens bidra til det Giddens (1991) beskriver som en «protective cocoon» i hverdagen, hvor ungdommene opplever trygge rammer for sitt liv og en ontologisk sikkerhet.

Det er klare begrensninger for mine tolkninger om forekomsten av ulike identitetsstatuser hos deltagerne i denne studien. Marcia (1966) bruker kriteriene “krise” og “forpliktelse” for å måle de ulike identitetsstatusene. Disse to kriteriene vurderes videre innen tre områder hos deltagerne; yrkesvalg, religion og politisk ideologi. I min studie diskuteres ikke religion og politisk ideologi, og dette kan gi dataene mindre bredde i å kunne vurdere forekomsten av ulike identitetsstatuser. Krise og forpliktelse tolkes i denne studien gjennom deltageres tanker om videre utdanning og studier, jobb og satsning på en idrettskarriere. Styrken i denne studien er at dataene på tross av en begrenset bredde i tematikk, virker å tegne et godt bilde av deltagerne sine kriser og forpliktelser innenfor arenaer som er sentrale i deltageres hverdag, som idrett, skole/utdanning og delvis for det sosiale livet med venner og familie. Longitudinelle studier med et tydeligere fokus på identitetsstatuser hos norske idrettsaktive ungdommer er nødvendig for å få en større forståelse av sammenhengen mellom idrettsdeltakelse og utviklingen av ulike identitetsstatuser over tid.

3.5 Er idrettsskader en trussel mot identifisering med idrettsrollen?

Med bakgrunn i egne erfaringer og tidligere litteratur ble jeg interessert i hvordan ungdom, spesielt de svært idrettsaktive, erfarer å ha en alvorlig idrettsskade. Søker de etter nye og annerledes aktiviteter, eller ønsker de å holde på idretten og en identitet koblet til idrettsutøvelse, og erfarer et sterkt ønske om å komme tilbake til «seg selv»? Opplever ungdom alvorlige idrettsskader som en trussel mot idrettsrollen og sin identitet?

Deltagerne i denne studien erfarer at skaden har vært en emosjonell utfordring. Skader er ikke bare et fysisk traume på en kroppsdel, men virker å ha stor påvirkning på jentene sitt humør og deres hverdag. Spesielt den første tiden etter skade og operasjon trekkes frem som vanskelig av deltagerne. Når deltagerne fikk beskjed om at de hadde røket korsbåndet reagerte de fleste sterkt. Anne, Celine og Emma forteller om at de gråt lenge ved denne beskjeden, og de andre jentene sier også at det var svært tungt. Utviklingen videre hos jentene etter dette varierer noe. Kristine, Emma, og Silje beskriver at de i løpet av dager eller en uke kom seg videre og begynte å tenke positivt. Det kan virke som Celine trengte noe lengre tid på dette: «... det var veldig tungt. For det var sånn hele dagen og sikkert tre uker etterpå ... ene minuttet så var jeg bare kjempeglad og i det neste minuttet så bare gråt jeg, det gikk sånn frem og tilbake». Selv om Silje på sin side forteller at hun kom raskt videre etter skaden, sier hun allikevel at hun i månedene etter operasjonen har følt seg nesten litt deprimert og at hun kanskje: «er mer trist

eller deppa nå, enn det jeg var før». Hun beskriver dette med at hun føler det går bra, men at: «det samtidig skurrer littegrann». Disse utsagnene med flere tyder på at deltagerne opplevde tiden etter skaden som følelsesmessig utfordrende.

Skaden ser ut til å gjøre deltagerne bevisst på hvor viktig idretten er for dem, og dette gjør at jentene til en viss grad tenker på alternativer til idrett. Celine sier at håndballen definerer henne mye som person, og etter skaden: «... har jeg tenkt mye på hva jeg er utenom håndballen»; «... det kan jo ikke være ingenting, så jeg må bare finne litt ut av det da». Celine forteller at hun ikke helt vet svaret på dette, og at valgene om studier og jobb i tiden etter videregående gjør henne ekstra usikker. Anne virker også å være usikker på hva hun er utenom fotball når hun sier: «... fordi, hvis jeg ikke har fotballen så tror jeg ... (Kort latter og pause). Daaa ... Veit jeg ikke». Emma sier at hun etter skaden har kjent hvor utrolig viktig idretten er for henne og at hvis hun ikke hadde idretten: «da hadde jeg bare gått rundt hjemme, jeg hadde ikke hatt noe å gjøre liksom». Ved tanken om og ikke kunne spille igjen sier Emma også at: «da vet jeg ikke hva jeg hadde gjort, da måtte jeg blitt en helt annen person, jeg måtte funnet meg noe annet». Som jeg skrev i 3.3 om eksklusivitet, har deltagerne vanskelig for å se seg selv uten sin idrett. Celine går så langt som å si at hun ikke helt vet hva hun er utenom håndball.

Skaden har vært emosjonelt utfordrende for deltagerne, det har gjort dem mer bevisst på hvor viktig idretten er for dem. De innser at de ikke har noen alternativer til idrett som de bryr seg om i like stor grad. Er det dermed slik at skaden oppleves som en reell trussel mot en identitet koblet til idrett? Resultatene i denne studien kan tyde på at flere av deltagerne *ikke* opplever skaden som en reell trussel mot sin idrettsidentitet. Kristine sier hun aldri har tenkt på skaden som noe stopp: «eller at det var en sånn krise». Silje sier også at: «det har ikke streifa meg en tanke å skulle slutte ...». Den samme tankegangen virker å være til stede hos alle deltagerne, hvor alle uttrykker et sterkt ønske om å komme tilbake til idretten, og at det ikke er noe alternativ å gjøre noe annet.

Deltagerne forteller også at ambisjonene og deres mål med idretten heller ikke har endret seg noe særlig. Celine ønsker å komme tilbake til samme nivå som før, og vil deretter høyere. Kristine har ikke endret sine mål, og snakker om at hun har kommet såpass langt at hun «vil fullføre». Hos Emma og Silje var det noe overraskende resultater. Begge sier at de har samme mål med idretten, men i tillegg ser ut til at skaden har gitt dem *ekstra* motivasjon. Selv om Silje

sier hun etter skaden har innsett at idretten ikke er hele livet, så holder hun på målene sine. Hun sier også at motivasjonen er blitt «nesten litt sterkere». Hos Emma, som ble tolket som informanten med tydeligst lukket identitet, virker denne forsterkningen av idrettens betydning å være enda tydeligere. På spørsmål om skaden har endret hennes ønske om å bli fotballspiller, sier hun: «Nei, det har det ikke. Egentlig har det bare blitt enda sterkere. Jeg har bare fått mer motivasjon, og liksom lyst til å ofre enda mer, tror jeg». I intervju 2 spør jeg om det har vært noe positivt med å være skadet, og her bekrefter hun at hun har blitt mer motivert til å bli en toppspiller enn hun var før, og at hun i større grad «mener det» etter at hun ble skadet.

Anne er et spesielt tilfelle i denne studien. Anne går som eneste informant igjennom sin andre korsbåndsskade, og det kan se ut som hun opplever sin skade noe annerledes enn de andre deltagerne. Hun sier selv at det er stor forskjell mellom opplevelsen av den første skaden og den nåværende. Ved første skaden forteller hun om opplevelser som i stor grad ligner på de andre deltagerne sine. Hun var på et godt lag, følte seg veldig motivert til å komme tilbake igjen og hun hadde de samme målene. Etter å ha kommet svært raskt tilbake fikk hun en ny korsbåndsskade året etter. Nå oppleves det annerledes for Anne. Nå etter sin andre skade sier hun at: «fotball betyr liksom ... det *betydde mer for meg* (kursiv tilføyet) liksom, enn det gjør nå». Dette har ført til at tankene rundt fremtiden er mer ambivalente. Anne sier hun selvsagt har lyst til å komme tilbake, men: «jeg vet ikke hvor god jeg ønsker å bli, eller hvor langt jeg ønsker å nå». Hun uttrykker at motivasjonen er lavere enn før. Allikevel sier hun at: «Fotball kommer jeg til å spille igjen uansett» og at hun aldri har tenkt på at hun ikke gidder å komme tilbake for å spille. Det kan se ut til at skade nummer to har ført til at Anne til en viss grad nå nedgraderer idretten sin betydning, selv om hun erkjenner at det fortsatt betyr mye. Anne sier tidligere at når hun var topp så hadde hun kanskje et mål om å bli profesjonell fotballspiller. Senere i intervju 2 forteller hun at: «jeg tror egentlig aldri jeg har tenkt på at jeg skal bli fotballspiller egentlig», og at hun ikke tror det er det hun ønsker med livet. Jeg tolker det slik at de to skadene har ført til at Anne nå til en viss grad nedgraderer idretten sin betydning, og at dette får betydning for hennes motivasjon og mål med idretten. Samtidig ser Anne fortsatt ikke noe godt alternativ til fotball, og at hun sier fotballen fortsatt er viktig. Dette kan tyde på at en sterk og relativ eksklusiv idrettsidentitet er en robust konstruksjon, og som i dette tilfellet får relativt liten endring selv etter to alvorlige idrettsskader.

Diskusjon

Tidligere studier støtter at en alvorlig skade kan føre til nedgradering av individets idrettsidentitet (Brewer, 1993; Brewer & Cornelius, 2010; Manuel et al., 2002; Webb et al., 1998). Resultatene i denne studien tyder på deltagerne opplevde en følelsesmessig vanskelig tid og at de *teoretisk* innser muligheten for at skaden er en potensiell trussel mot idrettskarrieren. Det er variasjoner mellom deltagerne i min studie. Min tolkning er at Celine med sine refleksjoner over hva hun er uten idretten og hennes usikre tanker om veien videre, opplever skaden som en noe større trussel enn de andre. Det ser også ut til at Anne, etter sine to alvorlige skader, til en viss grad nedgraderer idretten sin verdi og dens betydning for hvem hun er. Anne sin nedgradering kan være det Brewer et al. (2010) beskriver som en forsvarsmekanisme for å ivareta et positivt selvbilde. Slik kan Anne sitt utsagn om at hun aldri hadde tenkt til å bli fotballspiller være et selvforsvar som «... is set in motion by negative outcomes that are potentially threatening to the self» (Agostinelli, Sherman, Presson, & Chassin, 1992. I: Grove, et al., 2004).

I studien til Thing (2005) opplevde jentene ambivalente følelser når det gjaldt valget om å returnere til sin idrett etter skade. I denne studien ser dette ikke til å være tilfelle. Alle deltagerne uttrykker et sterkt ønske om videre satsing på idrett, noen beskriver også *større* motivasjon etter skaden. Det kan se ut til at deltagerne *ikke* opplever skaden som en reell trussel mot sin idrettskarriere og sin idrettsidentitet. Deltagerne i Thing (2005) sin studie hadde skadeperioder med varighet over flere år, eller gjentakende skader i korsbånd. Dette kan forklare hvorfor Thing (2005) sine deltagere opplevde større usikkerhet for å returnere til idretten enn i tilfelle med deltagerne i min studie hvor jentene har sin første alvorlige skade. Anne med sin andre korsbåndsskade er unntaket, og ser ut til beskrive opplevelser med større ambivalens, som i Thing (2005).

Jeg merket meg at flere av deltagerne lo og smilte når de fortalte om hvor vanskelig det var å se for seg alternativer til idrett. Dette kan indikere en form for forsvarsmekanisme for å beskytte sitt selvbilde og samtidig være et resultat av et opparbeidet idrettsidentitet som forbindes med å være robust, offensiv og å tåle motgang (Thing, 2004). I Schwartz et al. (2011) beskrives slike forsvarsmekanismer gjennom begrepet *self-enhancement*. Vi mennesker streber, bevisst eller ubevisst, etter å ivareta et positivt selvbilde. Dette gjør vi fordi: «... moderate self-enhancement often promotes psychological and physical well-being, albeitt at the expense of

interpersonal relations, probably because it serves to sustain good spirits and goal-pursuit» (Schwartz et al., 2011, side 305).

For Silje og spesielt for Emma, ser skaden ut til å bidratt til vedlikehold eller til og med forsterkning av deres idrettsidentitet. Det kan være at det kreves en enda mer alvorlig skade, eller en lengre rehabilitering for at den robuste idrettsidentiteten føles truet. Støtte for dette finnes i studien til Brewer et al. (2010) hvor individer som opplevde en tregere rehabilitering mellom 6-12 måneder etter korsbåndoperasjon, hadde en ekstra sterk nedgradering av idrettsrollen. Med unntak av Anne, opplevde ikke deltagerne i denne studien en slik ekstra treg rehabilitering, og flere var på vei tilbake i sportsspesifikk trening. Det kan være at identiteten trues i større grad etter flere skadeperioder, som i tilfellet med Anne. Ifølge Thing (2004; 2006) returnerer kun ca. 50 % av utøvere tilbake til et like intensivt idrettslig nivå etter ACL-skade. Det kan være at deltagerne i denne studien vil oppleve mer ambivalens og usikkerhet om sin fremtid og identitet hvis de møter mer motgang på veien tilbake til idretten.

Dataene i denne studien kan tyde på at graden av nedgradering av idrettsidentiteten etter skade varierer individuelt, og at det kan være grunn til å nyansere kvantitative funn fra tidligere litteratur (Brewer, 1993, Brewer et al., 1993b, Brewer et al., 2010, Manuel et al., 2002 og Webb et al., 1998). Kvalitative studier kan muligens bidra til mer dybde og en større forståelse av sammenhengen mellom idrettsidentitet og idrettsskader. I lys av denne studien vil det i helsepraksis være hensiktsmessig å vurdere hvert enkelt individ med idrettsskade som et unikt tilfelle med behov for individuell oppfølging. I denne oppfølgingen kan det være viktig å forstå at det nødvendigvis ikke bare er en skade på et korsbånd eller en akilles, men at skaden for noen kan oppleves som en trussel mot deres livsstil, framtidsutsikter og en identitet koblet til idrett.

Avslutning

Resultatene i denne studien tyder på at deltagerne i stor grad ser på idrett som viktig for sin identitet og deres opplevelse av hvem de er. Deltagerne er fornøyd med idrettens rolle i sine liv og de beskriver idrettens mange positive sider – det er gøy, gir selvtillit, mestringsfølelse, gode sosiale relasjoner, motivasjon og energi. Dette samsvarer med Brewer et al., (1993b) som tillegger en sterk idrettsidentitet ulike positive sider – som forbedring i sosiale interaksjoner og positive idrettsopplevelser (Miller & Kerr, 2002), bedre idrettsprestasjoner (Horton & Mack, 2000), høyere deltakelse i fysisk aktivitet og trening, økende grad av sosiale relasjoner og selvtillit, og generell psykologisk velvære (Manuel et al., 2002).

Deltagerne uttrykker at de alltid har vært interessert i idrett, og at de tidlig så for seg at de ville satse på idrett. Analysene viste at ungdommene ble en del av idretten i ung alder. Gjennom sin deltakelse aksepterte de idrettsrollen. De fant den som trygg og god. De ble formet av den og gjorde den til sin egen før tenårene som betraktes som en viktig tid for utforskning av ulike identiteter. Dette kan betraktes gjennom begrepet lukket identitet (identity foreclosure) som det er redegjort for tidligere i studien. Denne lukkede identiteten kan ses på som positiv og som et uttrykk for en stabil identitet, hvor ungdommene ses på som dedikerte, pliktoppfyllende og samarbeidende (Marcia, 1966). Dette gjør at deltagerne ser ut til å unngå en «kaotisk» ungdomstid med utforskning og forvirring rundt egen identitet - idretten gjør det lettere å svare på spørsmålet «hvem er jeg?». Idrettsdeltakelse ser derfor ut til å være en del av en positiv ungdomsutvikling og bidrar til at ungdommene opplever glede, mestring og ikke minst mening i hverdagen. Er det da noen grunn til å se på idrettsdeltakelse som noe annet enn utelukkende positivt?

Celine forteller: «Det er så rart når ... Idretten definerer meg ganske mye, så jeg vet ikke helt hva jeg hadde vært uten egentlig». Opplever Celine at hun ikke er noe utenom idretten? Disse refleksjonene ser ut til å komme til overflaten når deltagerne blir skadet. Celine sin opplevelse ser ut til å ha fellestrekk med beskrivelsene i Martin Bengtsson sin biografiske bok «*I skyggen av San Siro – fra proffdrøm til mareritt*». Som 18-åring ble Bengtsson skadet i kneet. På samme måte som Celine, reflekterte Bengtsson: «*Hvem er jeg som menneske når jeg ikke har fotballsko på føttene? Jeg fant ikke noe svar. Det skremte meg. Jeg hadde ingenting. Står livet mitt og faller på kneet?*» (Oksnes, 2008). Ungdommene i studien uttrykker at de ikke har gode alternativer til sin idrettsdeltakelse, og de er usikre på hva de hadde gjort hvis de ikke drev med

idrett. Anne, som har operert korsbåndet to ganger, beskriver: «Fordi, hvis jeg ikke har fotball så tror jeg ... (kort latter og pause). Daaa ... Veit jeg ikke ... det er liksom bare fotball». Er det et problematisk at deltagerne ikke klarer å se seg selv utenfor idretten?

Idrettsidentitetens ambivalens

I litteraturen er en sterk idrettsidentitet også forbundet med noen uheldige sider (Brewer et al., 1993b). Dette innebærer vanskeligheter som idrettsutøvere kan møte i idrettskarrieren, som å bli vraket fra laget, idrettsskader og ved avslutning av idrettskarrieren (Pearson & Petipas, 1990). Slike vanskeligheter ser ut til å være tilstede hos deltagerne i min studie som beskriver varierende, men generelt sterke emosjonelle reaksjoner på å bli skadet. En sterk og eksklusiv idrettsidentitet kan også føre til at ungdom i mindre grad utforsker andre karrierer, utdanning og alternative livsstiler (Brewer et al., 1993). At deltagerne beskriver at det er vanskelig å se for seg alternativer til idrett kan tyde på en slik eksklusivitet og en lukket (foreclosed) identitet. En lukket identitet kan derfor også ha en negativ side, hvor ungdom med lukket identitet blir sett på som rigide, dogmatiske og lite selvstendige (Marcia, 1966). Selv om det som nevnt kan være positivt med en lukket identitet, kan det for andre få negative følger (jfr. Bengtsson). Anne, Kristine og spesielt Emma uttrykker at foreldrene var avgjørende for idrettsinteressen i oppveksten og kanskje så betydningsfulle at de i ettertid kan undre seg på om de egentlig hadde noen valg. Emma forteller: «[forelder] min har vært på landslaget i [idrett], så jeg hadde på en måte, for [forelder] har alltid vært treneren min, så egentlig har jeg ikke hatt så mye valg». Foreldrenes påvirkning kan bidra til en lukket identitet, og det finnes eksempler i media hvor dette kan være tilfelle (Flatebø, 1998; Jarlsbo, 2015).

Linver, Roth & Brooks-Gunn (2009) sammenlignet ungdomsutviklingen hos ungdom som ikke deltok i organiserte aktiviteter etter skoletid med ungdom som deltok i kun idrett og ungdom som deltok i flere ulike organiserte aktiviteter. Forfatterne konkluderte med at de som kun deltok i idrett hadde en mer positiv utvikling enn ungdom som ikke deltok i noen form for organisert aktivitet, men mindre positiv utvikling enn de som deltok i ulike aktiviteter. Brewer et al., (1993b) argumenterer for deltakelse i ulike fritidsaktiviteter, og mener engasjement i flere aktiviteter fører til mer optimal psykososial utvikling. Resultatene i studien til Wilkes & Coté (2007) viste at ungdom med flere ulike aktiviteter skåret høyere på områder som «life skills», «prosocial behaviour», «healthy identity», «diverse peer groups» og «social capital» (Coté, Horton, MacDonald & Wilkes, 2009). I Kleiber & Malik (1989) sin studie av basket- og

amerikanske fotballspillere fant forfatterne en positiv sammenheng mellom spillernes akademiske involvering på college og hvor fornøyd de var med livet i etterkant (Brewer et al., 1993b). Ifølge Brewer et al. (1993b) fremhever disse funnene at: «... vedlikeholdelse av en sterk, men ikke eksklusiv idrettsidentitet kan gi vedvarende psykologiske fordeler for unge idrettsutøvere.

Brock & Kleiber (1994) hevder populærkulturen ofte fremhever nødvendigheten av en sterk forpliktelse til idrett for å oppnå suksess. I idoliseringen av fotballfenomenet Martin Ødegaard presenterer NRK på sine nettsider et idrettsliv for ungdom hvor det ikke er plass til alternative aktiviteter, klasseturer og «å finne på sprell med venner». (Ramm, 2014). Artikkelen ser ut til å fremme et forhold til idrett hvor andre deler av livet må begrenses. Forskning hevder at: «The competitive element in youth sports causes a developmental ambivalence» (Biddle, Atkin, Cavill, & Foster (2011), og Säfvenbom et al. (2014) hevder at: «organized sports as part of a national scaffolding of youth development not necessarily function as society would like to believe» (s. 444). På bakgrunn av mine resultater og tidligere litteratur er det derfor grunn til å hevde at en sterk idrettsidentitet kan betraktes som et ambivalent fenomen, og at det kan ha både positive og negative følger for ungdommers liv og utvikling.

Studiens begrensninger

Med et begrenset utvalg fra to idrettsskoler, kan ikke kvalitative studien gi grunnlag for generalisering til andre populasjoner. Kunnskapen er produsert i en bestemt kontekst. Innhenting av deltagere i denne studien gir klare begrensninger. Lærerne som var ansvarlig for det sportslige tilbudet på de to utvalgte skolene fikk informasjonsskriv om studien, og spurte elever som var aktuelle og innfridde inklusjonskriteriene. Dette innebærer at jeg var avhengig av at lærerne hadde full oversikt over hvem som hadde en alvorlig skade, samtidig som jeg hadde liten kontroll over informasjonen lærerne ga til elevene. I tråd med litteraturen kan idrettsskader være et sårbart tema, og det er mulig at flere aktuelle kandidater ikke ønsket å stille til studien, og derfor kan jeg ha gått glipp av vesentlig informasjon fra elever som opplevde store utfordringer med å være skadet.

Studien kan ikke påvise direkte årsakssammenhenger mellom fenomener, for eksempel mellom en sterk idrettsidentitet og en lukket identitet. Den narrative analysen ble valgt på grunnlag av mønstre i dataene etter første intervjuperiode. Et tidligere valg av narrativ analyse kunne gitt

tydeligere føringer for intervjuene, og bidratt til at deltageres svar i enda større grad var preget av lengre fortellinger og mulighet til et tydeligere fokus på utviklingen av de belyste fenomenene over tid.

Studiens bidrag til samfunnet

Denne studien kan bidra til økt forståelse av identitetsprosesser og utvikling av idrettsidentitet. Resultatene og diskusjonene i denne studien er viktige for alle foreldre, idrettslærere, trenere, helsearbeidere og andre som er involvert i livene til idrettsaktiv ungdom. Kunnskapen som er kommet frem i denne studien kan først og fremst føre til større bevissthet blant foreldre og trenere som speider etter talent hos egne eller andres barn. Bevisstheten kan gjøre det lettere å identifisere ungdommer som har sterke og eventuelt eksklusive idrettsidentiteter, og dermed er sårbare for hendelser som kan true deres identitet og rolle som idrettsutøver, enten det er skader, svake prestasjoner, laguttak eller ved avslutning av idrettskarrieren. Skoler med idrettsfokus kan benytte seg av slik kunnskap i sitt arbeid med å fremme en helhetlig ungdomsutvikling hvor idretten kombineres med andre områder, og helsearbeidere kan dra nytte av å kjenne til disse fenomenene i sine møter med idrettsaktiv ungdom.

Videre studier

Det kan synes nødvendig med flere studier med fokus på utviklingen av idrettsidentitet og/eller ulike identitetsstatuser. Longitudinelle studier spesielt kan bidra til å forstå idrett og idrettsidentitet som et ambivalent fenomen i ungdom sin utvikling og bidra til å belyse ønskelig eller uheldige utviklingsbaner. Selv om utvalget i denne studien er jenter, har min studie og tidligere litteratur i liten grad fokusert på det kvinnelige perspektivet ved idrettsidentitet og ungdomsutvikling. Studier har vist at kvinner oppgir lavere idrettsidentitet enn menn (Brewer et al., 1993b), samtidig som kvinner med lukkede identiteter i større grad forbereder seg på en karriere utenfor idretten enn i tilfelle med menn (Murphy, et al., 1996). Det ser også ut til at en lukket identitet for kvinner har like positive konsekvenser som identity achievement (Marcia, 1980). Studiene foreslår at grunnen til dette kan være at samfunnet i større grad verdsetter mannlig idrettsutøvelse og at færre muligheter i idretten for kvinner fører til at en lukket identitet er en mer fleksibel identitetsstatus for kvinner enn for menn. Resultatene i denne studien indikerer derimot at de kvinnelige deltagerne har en sterk idrettsidentitet. Flere studier med fokus på kjønn er nødvendig for å belyse eventuelle kjønnsforskjeller når det gjelder utviklingen av idrettsidentitet og dens rolle i ungdomsutvikling.

Referanser

- Adler, P. A., & Adler, P. (1989). *The Gloried Self: The Aggrandizement and the Constriction of Self*. *Social Psychology Quarterly*. Vol. 52 (4). s. 299-310. American Sociological Association.
- Alvesson, M. & Sköldbberg, K. (2008). *Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. 2.utg.
- Anderson, C. B. (2004). *Athletic identity and its relation to exercise behavior: scale development and initial validation*. *Journal of sport and exercise psychology*, 26(1), 39-56.
- Biddle, S. J., Atkin, A. J., Cavill, N., & Foster, C. (2011). *Correlates of physical activity in youth: a review of quantitative systematic reviews*. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 4(1), 25-49.
- Brewer, B. W. (1993). *Self-identity and specific vulnerability to depressed mood*. *Journal of personality*, 61(3), 343-364.
- Brewer, B. W., Boin, P. D., Petitpas, A. J., Van Raalte, J., & Mahar, M. (1993a, August). *Dimensions of athletic identity*. I: Annual meeting of the American Psychological Association, Toronto, Ontario, Canada.
- Brewer, B. W, Cornelius A. E., Stephan, Y. & Van Raalte, J. (2010). *Self-Protective Changes in Athletic Identity Following Anterior Cruciate Ligament Reconstruction*. *Psychology of Sport and Exercise*, 11(1), 1-5.
- Brewer, B. W., Selby, C. L., Linder, D. E., & Petipas, A. J. (1999). *Distancing oneself from a poor season: Divestment of athletic identity*. *Journal of Personal & Interpersonal Loss*, 4(2), 149-162.
- Brewer, B., Van Raalte, J. L. & Linder, D. E. (1993b). *Athletic Identity: Hercules` Muscles or Achilles Heel?* *International Journal of Sport Psychology*, 24(2), 237-254.
- Brock, S. C., & Kleiber, D. A. (1994). *Narrative in medicine: The stories of elite college athletes' career-ending injuries*. *Qualitative Health Research*, 4(4), 411-430.
- Cieslak II, T. J. (2004). *Describing and measuring the athletic identity construct: Scale development and validation* (Doctoral dissertation, The Ohio State University).
- Coté, J., Horton, S., MacDonald, D., & Wilkes, S. (2009). The benefits of sampling sports during childhood. *Physical & Health Education Journal*, 74(4), 6.
- Danish, S. J. (1983). *Musings about personal competence: The contributions of sport, health, and fitness*. *American Journal of Community Psychology*, 11(3), 221-240.
- Engebretsen, L. & Bahr, R. (2001). *Skadelig – men sunt*. Tidsskrift for Den norske legeförening. Hentet 16.april 2015 fra <http://tidsskriftet.no/article/239279>
- Giddens, A. (1991). *Modernity and Self-Identity – Self and Society in the Late Modern Age*. Cambridge, UK: Polity Press

- Gore, J. S., & Cross, S. E. (2014). *Who Am I Becoming? A Theoretical Framework for Understanding Self-Concept Change*. *Self and Identity*, 13(6), 740-764.
- Grove, J. R., Fish, M., & Eklund, R. C. (2004). *Changes in athletic identity following team selection: Self-protection versus self-enhancement*. *Journal of Applied Sport Psychology*, 16(1), 75-81.
- Grove, J. R., Lavalley, D., & Gordon, S. (1997). *Coping with retirement from sport: The influence of athletic identity*. *Journal of applied sport psychology*, 9(2), 191-203.
- Hale, B. D., James, B., & Stambulova, N. (1999). *Determining the dimensionality of athletic identity: a Herculean cross-cultural undertaking*. *International Journal of Sport Psychology*, 30(1), 83-100.
- Holme Flatebø, B. (2015). *Foreldre og deres rolle*. Olympiatoppen. Hentet 15.mai 2015 fra <http://www.olympiatoppen.no/fagomraader/trening/treningsplanlegging/fagartikler/hvorforbledebeste/foreldre/page379.html>
- Horton, R. S. & Mack, D. E. (2000). *Athletic identity in marathon runners: Functional focus or dysfunctional commitment?*. *Journal of Sport Behavior*, 23(2). Proquest, 101.
- Jarlsbo, Ø. (2015). *Født sånn og blitt sånn*. Hentet 11.mai 2015 fra <http://www.vg.no/sport/ishockey/ishockey-vm/foedt-saann-og-blitt-saann/a/23448727/>
- Johannessen, S. (2015). *Det ligger nok litt i genene*. Hentet 31.mai fra <http://www.tv2.no/2015/05/31/sport/6968486>
- Kvale, S., (2007). *Doing Interviews*. London: Sage Publications.
- Kvale & Brinkmann (2009). *Intruduktion til et håndværk*. 2.utg. København: Sage Publications
- Lally, P. S., & Kerr, G. A. (2005). *The career planning, athletic identity, and student role identity of intercollegiate student athletes*. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 76(3), 275-285.
- Linver, M. R., Roth, J. L., & Brooks-Gunn, J. (2009). *Patterns of adolescents' participation in organized activities: are sports best when combined with other activities?* *Developmental psychology*, 45(2), 354.
- Luyckx, K., Goossens, L., Soenens, B., Beyers, W., & Vansteenkiste, M. (2005). *Identity statuses based on 4 rather than 2 identity dimensions: Extending and refining Marcia's paradigm*. *Journal of Youth and Adolescence*, 34(6), 605-618.
- Manuel, J. C., Shilt, J.S., Curl, W.W., Smith, J.A., Durant, R.H., Lester, L. & Sinal, S. H. (2002). *Coping With Sports Injuries: An Examination of the Adolescent Athlete*. *Journal of Adolescent Health*, 31(5), 391-393
- Marcia, J. E. (1966). *Development and validation of ego-identity status*. *Journal of personality and social psychology*, 3(5), 551.

- Marcia, J. E. (1980). *Identity in Adolescence*. Handbook of Adolescent Psychology, 4, 159-187. New York: Wiley & Sons.
- Marcia, J. E. (2010). *Life transitions and stress in the context of psychosocial development*. Handbook of stressful transitions across the lifespan (s. 19-34). New York: Springer.
- Marcia, J. E., Waterman, A. S., Matteson, D. R., Archer, S. L., & Orlofsky, J. L. (1993). *Ego identity: A handbook for psychosocial research*. New York: Springer
- Marshall, C. & Rossman, G. B. (2009). *Designing Qualitative Research* (4.th ed.). California: Sage Publications
- Martin, J. J., Eklund, R. C., & Mushett, C. A. (1997). *Factor structure of the athletic identity measurement scale with athletes with disabilities*.
- McMahan (2009). *Adolescence* (1th ed.). Boston: Pearson.
- Miller & Kerr (2002). *Conceptualizing Excellence: Past, Present, and Future*. Journal of Applied Sport Psychology, 14:3, 140-153. London: Routledge.
- Murphy, G. M., Petitpas, A. J., & Brewer, B. W. (1996). *Identity foreclosure, athletic identity, and career maturity in intercollegiate athletes*. Sport Psychologist, 10, 239-246.
- Oksnes, B. J. (2008). *Gutten som ikke ville være en av gutta*. Hentet 8.februar 2014 fra <http://www.dagbladet.no/2008/11/21/magasinet/sportmagasinet/fotball/3778684/>
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative Research & Evaluation Methods*. California: Sage Publications.
- Pearson, R. E & Petipas, A. J. (1990). *Transitions of Athletes: Developmental and Preventive Perspectives*. Journal of Counseling and Development, 69(1), 7-10.
- Petitpas, A. (1978). *Identity Foreclosure: A Unique Challenge*. Personnel and Guidance Journal, 56(9), 558-61.
- Ramm, N. A. (2014). *Dette gjør vanlige tenåringer... Og dette gjør Martin*. Hentet 21.oktober 2014 fra <http://www.nrk.no/sport/fotball/6-ting-vanlige-15-aringer-gjor-1.11971736>
- Schwartz, S. J., Luyckx, K & Vignoles, V. L. (2011). *Handbook of Identity Theory and Research: Structures and Processes*. New York: Springer.
- Seidman, I. (2013). *Interviewing as Qualitative Research. A guide for researchers in education & the social sciences*. 4th ed. New York: Teachers College Press.
- Senter for idrettsskadeforskning (u.å). *Idrettsskader i Norge*. Hentet 16.april 2015 fra <http://www.klokavskade.no/no/Artikkel/Idrettsskader-i-Norge/>

- Shachar, B., Brewer, B. W., Cornelius, A. E., & Petitpas, A. J. (2004). *Career decision-making, athletic identity, and adjustment difficulties among retired athletes: A comparison between coaches and noncoaches*. *Kinesiologia Slovenica*, 10(1), 71-85.
- Soukup Sr, G. J., Henrich, T. W., & Barton-Weston, H. M. (2010). *Differences in Exercise Identity between Secondary Physical Education Students and Athletes*. *Journal of Research*, 5(1), 33-36.
- Sparkes, A. C. (1998). *Athletic identity: An Achilles' heel to the survival of self*. *Qualitative health research*, 8(5), 644-664.
- Sparkes, A. C. & Smith, B. (2014). *Qualitative research methods in sport exercise and health. From process to product*. London: Routledge.
- Steinberg, L. (2011). *Adolescence*. New York: McGraw-Hill
- Säfvenbom, R., Geldhof, G. J., & Haugen, T. (2014). *Sports clubs as accessible developmental assets for all? Adolescents' assessment of egalitarianism vs. Elitism in sport clubs vs. school*. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 6(3), 443-457.
- Tasiemski, T., & Wilski, M. (2013). *Athletic identity and sport performance in athletes with disabilities participating in the Paracanoeing World Championship*. *International Journal of Sport Psychology*, 44(5), 458-470.
- Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse – En innføring i kvalitativ metode*. 4.utg. Bergen: Fagbokforlaget.
- Thing, L. F. (2005). *Er skadeskulturen i sport en machokultur?* *Dansk Sociologi*,15(2), 75-89.
- Thing, L. F. (2006). *“Voices of the broken body.” The resumption of non-professional female players' sports careers after anterior cruciate ligament injury. The female player's dilemma: is she willing to run the risk?* *Scandinavian journal of medicine & science in sports*, 16(5), 364-375.
- Webb, W. M., Nasco, S. A., Riley, S., & Headrick, B. (1998). *Athlete identity and reactions to retirement from sports*. *Journal of sport behavior*, 21(3), 338-362.

Figuroversikt

Figur 1: Fra Cieslak (2004). Describing and measuring the Athletic Identity Construct: Scale Development and validation. Modell for AIMS-plus. En multidimensjonell modell av idrettsidentitet (AI).

.....19

Figur 2: Fra Cieslak (2004). Describing and measuring the Athletic Identity Construct: Scale Development and validation. En balansert versus sterk idrettsidentitet.....

20

Tabelloversikt

*Tabell 1. Basert på artikkelen til Luyckx, Goossens, Soenens, Beyers & Vansteenkiste (2005).
Utforskning av alternativer og personlig investering i de ulike
identitetsstatusene 17*

Forkortelser

AI Athletic Identity

AIMS Athletic Identity Measurement Scale

Vedlegg

Vedlegg 1: Godkjent oppmeldingsskjema fra Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS (NSD)

Vedlegg 2: Forespørsel om deltakelse i masterprosjekt

Vedlegg 3: Fremdriftsplan

Vedlegg 4: Intervjuguide for intervjuperiode 1

Vedlegg 5: Eksempel på intervjuguide for oppfølgingsintervju

Vedlegg 6: Spørreskjema fra AIMS.

Vedlegg 7: Spørreskjema fra AIMS-plus.

Vedlegg 1

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS

NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES

Harald Hårfagres gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47-55 58 21 17
Fax: +47-55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr. 985 321 884

Reidar Säfvenbom

Seksjon for kroppsøving og pedagogikk Norges
idrettshøgskole Postboks 4042, Ullevål stadion

0806 OSLO

Vår dato: 21.08.2014

Vår ref: 39390 / 3 / LT

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 06.08.2014.

Meldingen gjelder studien:

39390 Identitet og utvikling hos unge idrettsutøvere

Behandlingsansvarlig Norges idrettshøgskole, ved institusjonens øverste leder

Daglig ansvarlig Reidar Säfvenbom

Student Lars-Petter Moss

Personvernombudet har vurdert studien, og finner at behandlingen av personopplysninger vil være regulert av § 7-27 i personopplysningsforskriften. Personvernombudet tilrår at studien gjennomføres.

Personvernombudets tilråding forutsetter at studien gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>. Det skal også gis melding etter tre år dersom studien fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om studien i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved studiens avslutning, 30.05.2015, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Katrine Utaaker Segadal

Lis Tenold

Kontaktperson: Lis Tenold tlf: 55 58 33 77

Vedlegg: Prosjektvurdering

Kopi: Lars-Petter Moss lars.petter.moss@gmail.com

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

Avdelingskontorer / District Offices:

OSLO: NSD. Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47-22 85 52 11. nsd@uio.no

TRONDHEIM: NSD. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47-73 59 19 07. kyrre.svarva@svt.ntnu.no

TROMSØ: NSD. SVF, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47-77 64 43 36. nsdmaa@sv.uit.no

Prosjektvurdering - Kommentar

Prosjektnr: 39390

Det gis skriftlig informasjon og innhentes skriftlig samtykke for deltakelse. Utvalget er i alderen 16 år og eldre. Personvernombudet finner informasjonsskrivet mottatt 19.08.2014 tilfredsstillende.

I meldeskjemaet går det frem at prosjektleder oppretter førstegangskontakt til elever. Jevnfør telefonsamtale mellom saksbehandler ved personvernombudet og prosjektleder Moss er det avtalt at førstegangskontakten til elever skjer ved at lærere formidler informasjonsskrivet utarbeidet av prosjektleder.

Det behandles sensitive personopplysninger om helseforhold.

Personvernombudet legger til grunn at forsker etterfølger Norges idrettshøgskole sine interne rutiner for datasikkerhet. Dersom personopplysninger skal sendes elektronisk eller lagres på privat pc/mobile enheter, bør opplysningene krypteres tilstrekkelig.

Forventet prosjektslutt er 30.05.2015. Ifølge prosjektmeldingen skal innsamlede opplysninger da anonymiseres. Anonymisering innebærer å bearbeide datamaterialet slik at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes. Det gjøres ved å:

- Slette direkte personopplysninger (som navn/koblingsnøkkel)
- Slette/omskrive indirekte personopplysninger (identifiserende sammenstilling av bakgrunnsopplysninger som f.eks. bosted/arbeidssted, alder og kjønn)
- Slette lydopptak

Vedlegg 2

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjekt

- Studie om idrettsaktiv ungdom, idrettsskader og identitet

Hvem er prosjektansvarlig?

Mitt navn er Lars-Petter Moss og jeg er forfatteren av dette studien. Jeg er 23 år, og masterstudent innen feltet kroppsøving og pedagogikk ved Norges Idrettshøgskole (NIH). Gjennom egne erfaringer med idrett, samtaler med min hovedveileder Reidar Säfvenbom og gjennom min tid på NIH, har jeg fått interesse for hvilken rolle idrett og idrettsskader har i ungdom sine liv og utvikling. Derfor ønsker jeg å gjennomføre intervjuer for å forsøke å belyse hvordan ungdom erfarer at idrett og trening utgjør en viktig del av sine liv, og hvordan de opplever å gå igjennom en alvorlig idrettsskade.

Navn	Rolle i studien	Telefon	E-post
Lars-Petter Moss	Forfatter av studien, student ved NIH.	(0047) 91537879	lars.petter.moss@gmail.com
Reidar Säfvenbom	Hovedveileder, ansatt ved NIH	(0047) 93039506	reidar.safvenbom@nih.no
Øivind Standal	Biveileder(metode), ansatt ved NIH	(0047) 41654946	o.f.standal@nih.no

Bakgrunn for studien

Forskning viser at ambisiøse idrettsutøvere som blir utsatt for alvorlige skader med konsekvenser for videre idrettskarriere, kan ende opp med relativt omfattende psykologiske utfordringer (Brewer et al., 2010; Manuel et al., 2002). Forskning tyder også på at ungdom er spesielt sårbare for endringene en alvorlig skade kan medføre (Manuel et al, 2002).

Hvorfor blir DU spurt om å delta?

Du er spurt om å delta fordi du oppfyller kriterier som gjør deg veldig interessant for min oppgave. Jeg ønsker deltakere som deg som; går på videregående skole, **har** en alvorlig idrettsskade, var/er aktiv i

én eller flere idrett(er) og synes idrett er en viktig del av din hverdag. Kanskje har/hadde du også ambisjoner om å satse/nå langt i sin idrett? Mer detaljert informasjon om kriterier for å være med i studien står under *informert samtykke* nedenfor.

Gjennomføring av studien

Det vil bli gjennomført to én til én intervjuer med hver enkelt deltager i studien. Intervjuene fordeles over perioden 1.9.2014 – 15.12.2014. Intervjuene vil vare mellom 30-60 minutter, kun undertegnede og deg som deltaker er tilstede (hvis ikke deltaker ønsker annet), og deltager bestemmer sted og tid. Intervjuene skal ikke gå på bekostning av deltaker sin undervisning, trening eller andre viktige gjøremål.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Intervjuene blir tatt opp på lydbånd. Lydopptakene er kun tilgjengelige for tekstlig analyse av undertegnede. Dataene oppbevares på undertegnede sin PC og ekstern harddisk, med eget passord for å kunne åpne filene.

Deltakere vil **IKKE** kunne gjenkjennes ved publisering av studien. Deltagernes virkelige navn og eventuelle sensitive opplysninger fra intervjuene (som skole, idrettslag osv.) blir byttet ut med tilfeldige dekknavn under analyse for å ivareta anonymitet. Alle data om deltagerne slettes etter studien leveres 1/6-2015. Hvis studiens leveringsdato endres, vil jeg sende ut informasjon om dette. Studien er innmeldt og godkjent av Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS.

Informert samtykke

Alle deltagere må skrive under på et eget skjema om at de er tilfredsstillende informert om studiet. Det er bare å ta kontakt med undertegnede på telefon eller e-mail for spørsmål eller mer informasjon om studien. Deltager kan senere trekke seg fra studiet når som helst, uten å måtte oppgi noen grunn for dette.

Utvalgsriterier

- Deltagerne skal være i alderen 16-20 år
- Være elev ved en videregående skole.
- Deltagere skal i forkant av skaden ha drevet med idrett, enten individuell idrett eller lagidrett.
- Deltageren ser på idrett som en viktig del av egen hverdag

- Skaden oppsto etter 1.3.2014. I3?
- Skaden er undersøkt og diagnostisert av medisinsk personell (fysioterapeut, lege o.l)
- Skaden hindrer (per dags dato) deltager i å delta i konkurranseidrett (kamper, turneringer osv) og vanlig trening innen sin idrett.
- Skaden er langvarig (varighet minimum 3 måneder). Eksempelvis ulike benbrudd, Korsbåndsskader, andre alvorlige kneskader, hodeskader, skulderskader, ankelskader osv.

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3

Fremdriftsplan

Aktivitet	Tidsperiode
Levere prosjektplan	28.mai 2014
Sende inn studien til NSD	I løpet av juni 2014/ 6.8.2014.
Utvikle et teorigrunnlag	1.mai 2014 – januar 2015
Videreutvikle problemstilling	1.mai 2014 – mars 2015
Lage intervjuguide	15.august 2014 - desember 2014 (Videreutvikling gjennom datainnsamlingen)
Datainnsamling (intervjuer)	15. september 2014- 15.desember 2014
Skrive analyse Metodekapittel	Januar 2015 → Innlevering 1.juni 2015 Februar 2015 → april 2015
Melde oppgave til innlevering	30.april 2015
Levere masteroppgave	1.juni 2015

Vedlegg 4

Intervjuguide for første intervjuperiode

Studie om identitet, utvikling og idrettsskader hos idrettsaktiv ungdom.

*Jeg vil først takke deg for at du ville stille opp til dette intervjuet her, i forbindelse med min masteroppgave.

*Det er kort sagt to ting jeg ønsker med mitt masterprosjekt. Det ene er å bidra til en dypere kunnskap om hvilken rolle idrett har i ungdommers liv, og det andre er å belyse hvordan ungdom erfarer å gå igjennom en alvorlig idrettsskade. For å prøve å forstå dette bedre, har jeg valgt å intervju idrettsaktive ungdommene som faktisk opplever dette.

*Det er viktig for meg å si at det finnes ingen riktige eller gale svar på de spørsmålene jeg stiller. Du trenger heller ikke svare på alle spørsmålene. Jeg er kun nysgjerrig og interessert i dine tanker og opplevelser om temaene.

Hvis du lurer på noe underveis, er det bare å spørre i vei.

Jeg vil informere om at jeg tar **lydopptak** av intervjuet. Dette er kun for mitt eget bruk ved senere arbeid og analyse av studien. Du vil også forbli **anonym** igjennom hele studien og studien, så ingen kan gjenkjenne deg i teksten. Du kan også trekke deg fra studien når som helst, uten å måtte oppgi grunn for dette.

Noe du lurer på?

START:

1. Hvem er DU?

*Kan du starte med å fortelle litt om HVEM DU er?

*Er det viktig for deg at ANDRE ser på deg som fotballspiller, eller som idrettsutøver? Ser du på deg selv som det?

*hvordan tror du ANDRE vil beskrive deg?

-Hvem eller hva vil du at andre skal se deg som? HVORFOR?

Har du hobbyer utenfor idrett? Prøvd andre aktiviteter?

2. Idretten sin rolle

*Kan du fortelle noe om hvilken rolle idrett har i ditt liv?

*Hvorfor driver du med idrett?

Hvorfor startet du med idrett?

Hvilken rolle hadde idrett når du var yngre?

HVA HADDE DU DREVET MED HVIS DU IKKE DREV MED IDRETT?

*Hva med mål og/eller ambisjoner med idretten?

*Tenker du på idrett i løpet av en dag? Hvorfor?

*Føler du at du ofrer mye for idrett?

*Kan du si noe om idretten sin plass i din hverdag i forhold til skole?

*Hva tenker du om skole og idrett? Er noe viktigere enn det andre for deg?

*Hva med utdanning/jobb, Tenker du annerledes på det enn før?

3. Kropp og trening

*Er det noen forskjell på den fysiske formen din nå i forhold til før skaden?

* Er det viktig for deg å være i form? Tenkt på dette ved skaden?

* Får du dårlig samvittighet av og ikke trene?

4. Min idrettsskade

Kan du fortelle om HVORDAN DU opplever å være skadet?

Har det vært noen positive erfaringer med å være skadet? (Læring, sosialt, etc)

-Hvordan har du følt deg etter du ble skadet? (Har humøret vært det samme som før?)

Har skaden fått deg til å tenke mer på andre ting? Som skole, venner eller andre ting?

*Er det noen forskjell i hva idretten betyr for deg nå, i forhold til før skaden?

*Er hverdagen noe annerledes nå enn før skade?

*Hva med nivå? Er det viktig?

Hva tenker du hvis det skulle være slik at du ALDRI kan spille håndball/fotball igjen? TENKT PÅ DET?

Hvis du får vite at du ikke kan spille fotball, HVEM ER DU DA?

Har det noe å si for deg som person?

5. Fremtidsutsikter

*Hvilke tanker gjør du deg om fremtiden?

Er det viktig for deg å fortsette med idretten?

Har nivået noe å si?

Er forholdet til idrett det samme som før?

6. Relasjoner

Har venner og familie noe å si for hvorfor du driver med idrett?

Hvordan har det vært å ha familie og venner rundt seg etter skaden?

Hvem har vært viktige personer for deg etter skade?

Har forholdet til venner/familie endret seg etter skade?

Er det noe du ønsker å snakke om, som vi ikke har nevnt hittil i samtalen?

Noe av det jeg fant interessant:

Vedlegg 5

Eksempel på oppfølgingsintervju

Oppfølgingsintervju I2

Skadet: 15.juni 2014

Tid etter skade: (18/9-15/12): 3-6 måneder

Problemstilling 1: Hvordan kan idrettsdeltakelse (og medfølgende idrettsskader) belyses som identitetsskapende prosesser i unge idrettsutøvere sin utvikling?

Problemstilling 2: Og hvordan erfarer unge idrettsutøvere på videregående skole å gå igjennom en alvorlig idrettsskade?

Bakgrunnsinformasjon: Fremre korsbåndsskade, (lag).

Felles oppfølgingsspørsmål er uthevet i fet skrift. Vanlig skrift er individuelle oppfølginger.

INTRO

Forrige gang snakket vi om masse ulike temaer innenfor idrett og skaden din. Det var mye ulike spennende temaer der, men det jeg syntes var veldig interessant var når vi snakket om at idrett er veldig viktig i livet ditt. Jeg forsto det også slik at du ser på fotballen/håndballen som en veldig viktig del av deg, og kanskje også for hvem du er? Er det riktig?

Så jeg ønsker at vi i dag prøver å snakke mer rundt dette.

1.Hvem er jeg?

Kan du snakke litt rundt hvordan idrett er en viktig del av deg og for hvem du er?

-Tror du fotballen har mye å si for hvordan du ser på deg selv?

(For å vise det med et annet eksempel;

Hvis man ser for seg en person som er veldig god på gitar. Hele livet har hun drevet med det, mange av vennene hennes er i musikken, hun spiller på masse konserter og de fleste kjenner hun som hun som er god på gitar. Men så blir hun alvorlig skadet i hånden slik at hun ikke kan spille gitar på lenge. **Hva tenker du om denne historien?)**

Kan du kjenne igjen deg selv i denne historien?

*Du nevnte det med at de som ikke driver med idrett kanskje opplever det å være skadet annerledes, kan du si noe mer om det? (ei venninne villet byttet plass med ho)

Tror du skaden har gjort noe med hvordan du ser på deg selv? Hvordan?

* Sitat fra første intervjuet: «.. idretten definerer meg ganske mye så jeg vet ikke helt hva jeg hadde vært uten egentlig..» Hva vil det si at idretten definerer deg?

Vi snakket litt om forskjellen på miljøet på den gamle skolen din, og her.(Du nevnte at der var det mer klespress og visse sosiale statuser, mens her er du den du er gjennom idretten eller bare som person). Kan du si noe mer om dette? Hvem er man «gjennom idretten»?

*Du nevnte sist at du følte du ble litt forskjellig fra de vennene du hadde i (stedsnavn) pga håndball. Kan du si noe mer om hvordan du føler dere er forskjellige? (forskjellig fra annen ungdom).

2. Idrettens rolle

*Føler du at idrett er viktigere for deg enn for de fleste andre? Også i.f.t de som spiller på samme nivå?

*Tror du at idrett var like viktig før SUP og krets (bylag/landslag for håndball), eller ble det viktigere etter du kom med på noen av de lagene?

Du nevnte det at idrett er det «du virkelig bryr deg om», er det noe annet i hverdagen som er like viktig for deg?

*Er det et visst nivå du føler du MÅ spille håndball på for å være fornøyd i fremtida? (2.div, 1.div etc?).

3. Skole

*Blir du skuffet på samme måte over dårlige skolekarakterer som ved svake prestasjoner på fotballbanen?

*Har du en klar tanke om videre studier/jobbb?

*Hvordan har det vært å jobbe med skole mens du har vært skadet? Innsats og karakterer.

*Både med håndball og idrett nevnte du at du var litt usikker på hva du ville bli, men at du kanskje ville tenke mer over det, at man må sortere ut litt først. Gjort det mer nå?

4. Idrettsskade

Hvordan er det for deg å være skadet nå?

-Har du erfart noe nytt med det å være skadet siden sist vi snakket? (3 mnd siden første intervju)

*Har du hele tiden under skadeperioden vært motivert og hatt tro på å komme tilbake på samme nivå igjen?

*Opplever du noen positive sider ved å være skadet?

*Når tenker du at du er tilbake på samme nivå?

*Er du redd for å bli skadet igjen?

*Hvordan har det vært å forholde seg til trener(en) mens du har vært skadet?

*Ser du på idrett på en annen måte enn før skaden?

*Hvordan har forholdet til laget ditt vært siden du ble skadet?

*Har du vært fornøyd med den støtten du har fått fra de rundt deg? Familie, venner, fysioer eller andre.

*Hvordan har humøret vært siden sist? Du nevnte at det var mye opp og ned da, hvordan er det nå?

*Utfordrende å fylle tiden med andre ting – hvordan siden sist, og nå?

* Sitat fra første intervju: «Jeg har et tidsperspektiv, men det er litt tungt å se på det også, fordi at det er lenge til. Så det, jeg må på en måte prøve å dele den inn litt da». Er det tungt nå? Motivasjon?

-Hva syns du om hverdagen du har nå, i forhold til den du hadde før skaden?

*Sist gang nevnte du at du hadde mye følelser ved å snakke om skaden, har det endret seg?

Sitat fra første intervju: «Og jeg .. om jeg spiller håndball eller ikke så er trening veldig viktig for meg i hvert fall». Kan du si noe mer om hvorfor trening er viktig for deg?

5. Fremtid

*Hva ser du for deg at du gjør i fremtiden (om 5 år)? –Hva VIL du se for deg?

*Hva ser du for deg at du gjør hvis du ikke driver med håndball om 5 år?

*Føler du at intervjuene har fått deg til å tenke over/reflektere mer over skaden og idretten din

Vedlegg 6

Please mark an “x” in the space that best reflects the extent to which you agree or disagree with each statement in relation to your own sports participation.

1. I consider myself an athlete.

Strongly Agree : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : Strongly Disagree

2. I have many goals related to sport.

Strongly Agree : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : Strongly Disagree

3. Most of my friends are athletes.

Strongly Agree : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : Strongly Disagree

4. Sport is the most important part of my life.

Strongly Agree : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : Strongly Disagree

5. I spend more time thinking about sport than anything else.

Strongly Agree : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : Strongly Disagree

6. I need to participate in sport to feel good about myself.

Strongly Agree : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : Strongly Disagree

7. Other people see me mainly as an athlete.

Strongly Agree : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : Strongly Disagree

8. I feel bad about myself when I do poorly in sport.

Strongly Agree : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : Strongly Disagree

9. Sport is the only important thing in my life.

Strongly Agree : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : Strongly Disagree

10. I would be very depressed if I were injured and could not compete in sport.

Strongly Agree : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : Strongly Disagree

Vedlegg 7

Spørreskjema fra AIMS-plus (Cieslak, 2004, s. 201)

Please mark an "x" in the space that best reflects the extent to which you agree or disagree with each statement in relation to your own sports participation.

1. I consider myself an athlete.

Strongly Agree : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : Strongly Disagree

2. I have many goals related to sport.

Strongly Agree : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : Strongly Disagree

3. Most of my friends are athletes.

Strongly Agree : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : Strongly Disagree

4. Sport is the most important part of my life.

Strongly Agree : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : Strongly Disagree

5. I spend more time thinking about sport than anything else.

Strongly Agree : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : Strongly Disagree

6. I need to participate in sport to feel good about myself.

Strongly Agree : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : Strongly Disagree

7. Other people see me mainly as an athlete.

Strongly Agree : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : Strongly Disagree

8. I feel bad about myself when I do poorly in sport.

Strongly Agree : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : Strongly Disagree

9. Sport is the only important thing in my life.

Strongly Agree : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : Strongly Disagree

10. I would be very depressed if I were injured and could not compete in sport.

Strongly Agree : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : Strongly Disagree

202

Page 3

11. When I am participate in sport, I am happy.

Strongly Agree : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : Strongly Disagree

12. My family expects me to participate in sport.

Strongly Agree : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : Strongly Disagree

13. I make many sacrifices to participate in sport.

Strongly Agree : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : Strongly Disagree

14. I only enjoy sport when I'm winning.

Strongly Agree : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : Strongly Disagree

15. I participate in sport because I want to make a career of it.

Strongly Agree : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : Strongly Disagree

16. It is important that other people know about my sport involvement.

Strongly Agree : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : Strongly Disagree

17. I get a sense of satisfaction when participating in sport.

Strongly Agree : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : Strongly Disagree

18. I continuously think about how I can become a better athlete.

Strongly Agree : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : Strongly Disagree

19. My participation in sport is a very positive part of my life.

Strongly Agree : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : Strongly Disagree

20. I typically organize my day so I can participate in sports.

Strongly Agree : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : Strongly Disagree

21. Without sport, I would not be a complete person.

Strongly Agree : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : Strongly Disagree

22. I participate in sport for the recognition/fame.

Strongly Agree : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : Strongly Disagree

23. My sports involvement has influenced my day-to-day decision-making.

Strongly Agree : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : Strongly Disagree

24. Being an athlete is an important part of who I am.

Strongly Agree : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : Strongly Disagree

25. I feel good about myself when I play well in practice or competition.

Strongly Agree : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : Strongly Disagree

